

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЗАСТУПНИКІВ ЗАВІДУВАЧА
КАФЕДРИ ЗДМУ З ВИХОВНОЇ РОБОТИ

ЗАПОРІЖЖЯ

2016

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЗАСТУПНИКІВ ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ ЗДМУ З ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Укладачі:

- Бідзіля П.О. - кандидат історичних наук, доцент, голова Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи.
- Жадько В.А. - доктор філософських наук, професор кафедри суспільних дисциплін, член Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи
- Утюж І.Г. - доктор філософських наук, професор, зав. кафедри суспільних дисциплін
- Сепетий Д.П. - кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін, доцент, член Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи
- Спиця Н.В. - кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін, доцент, секретар Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи
- Дідик С.С. - кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін, член Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи

Рекомендовано до видання на засіданні Ради з гуманітарної освіти та виховної роботи ЗДМУ

Протокол № 1 від 15 вересня 2016р.

Затверджено на засіданні ЦМР ЗДМУ

Протокол № 1 від 29 вересня 2016р.

Доопрацьована версія 2016р.

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Витяг із Закону України «Про вищу освіту»	8
3. Коментарі до Закону України «Про вищу освіту»	23
4. Нормативно-правова основа організаційно-виховної роботи	28
5. Основні напрямки, завдання, форми роботи та функції заступника завідувача кафедри з виховної роботи	47
6. Сутнісний вимір патріотизму	51
7. Про національно-патріотичне виховання студентської молоді	62
8. Моральне обличчя викладача ЗДМУ	70
9. Кодекс честі студента медичного університету	73
10. Виховна робота куратора академічної групи – важлива ланка в діяльності кафедри	75
11. Волонтерська діяльність	79
12. Зразки соціологічних анкет ті підібрані статті про систему вищої освіти у країні де освіта і наука насправді стали безпосередньо продуктивною силою розвитку суспільства	80
13. Критерії оцінювання рівня ефективності виховного процесу	99
14. Зразок звіту проведення виховної роботи на кафедрі	100
15. Знаменні дати та ювілеї на 2016-2017 н.р.	101
16. Наказ «Про призначення заступників завідуючих кафедр з виховної роботи»	115
17. Наказ «Про проведення виховної роботи у гуртожитках»	119
18. Список телефонів членів Ради з виховної роботи та гуманітарної освіти	125

ВСТУП

*Виховання — велика справа: воно вирішує долю людини.
В. Белінський*

*Якщо культура – це те, що залишається, коли все забуто,
то виховання залишається, коли все втрачено.
Н.Ротшильд*

Виховання завжди було невід’ємною частиною навчання. Видатний вітчизняний педагог К. Ушинський підкреслював, що в системі освіти виховання відіграє головну роль, оскільки освітнє навчання є засобом виховання. Німецький філософ І. Кант стверджував, що людина може стати людиною лише шляхом виховання. Щодо навчання і виховання сучасного студентства, то воно забезпечується єдністю усіх ланок освітньо-виховного процесу.

Сучасному лікарю та провізору повинні бути притаманні високі особистісні морально-етичні якості, гуманізм, національна свідомість, патріотизм, активна громадянська позиція, здоровий спосіб життя та вміння його пропагувати й відстоювати, широка лікарська та загальноосвітня ерудиція. Згідно існуючих нормативно-правових актів та Концепції національного виховання студентської молоді ЗДМУ, колектив медуніверситету вирішує завдання виховної роботи за такими напрямками: національно-патріотичне, інтелектуально-духовне, громадянсько-правове, моральне, екологічне, естетичне, трудове, фізичне, родинно-сімейне, інтернаціональне, що, безумовно, сприяє творчому та всебічному розвитку особистості, утвердженню здорового способу життя, усвідомленню відповідального батьківства, розвитку студентського самоврядування.

Важливою ланкою реалізації виховного потенціалу ВНЗ є **кафедра**, яка вирішує завдання національно-патріотичного виховання студентів, визначає

його зміст, форму, методи і напрямки. Кафедри планують, визначають мету і завдання освіти і виховної роботи, її організаційні принципи.

Виховна робота кафедри полягає в: формуванні професійних якостей сучасного спеціаліста як людини, особистості; проведенні професійно-орієнтаційної, інформаційно-просвітницької, культурно-виховної роботи серед студентів; розвитку їх творчих та інтелектуальних здібностей; залученні до різноманітної діяльності за інтересами, участі в культурно-освітній, спортивно-оздоровчій та інших видах діяльності; сприянні роботі рад студентського самоврядування факультетів, гуртожитків, навчального закладу в цілому; безпосередній участі в реалізації заходів, що проводяться ректоратом, на факультетах, у гуртожитках, клубах; організації роботи наставників академічних груп студентів (участь у навчально-виховних і громадських, культурно-освітніх і культурно-виховних заходах у групі; робота з активом академічної групи; індивідуальна виховна робота зі студентами академічної групи; студентами, які проживають у гуртожитках та ін.).

Проблеми виховання, соціалізації студентів — це багатоаспектна проблема, вирішення якої потребує не тільки уточнення теоретичних позицій, але й конкретних практичних дій, методів впливу на процес соціалізації в цілому. Для цього необхідно визначити особливості студентства як соціальної групи.

Студенти – це специфічний соціальний прошарок молоді, оскільки їх соціалізація відбувається в соціокультурному середовищі, яке має певні особливості (соціально-психологічні зв'язки в групі, гуртожитку, спілкування між собою у вільний від занять час, постійний контакт з викладачами – людьми, які належать до освітянської еліти суспільства, що сприяє розвитку в студентів психолого-педагогічних знань, умінь, навичок соціокультурної комунікації).

В студентські роки відбувається найактивніше залучення людини до цінностей культури й придбання навичок суспільно-громадської діяльності, а також інтенсивне розширення кола спілкування. У студентів активно формується світогляд, розвивається пошуково-пізнавальна діяльність. Цьому сприяє особливий уклад вузівського життя, обумовлений особливим характером праці і спілкування, реалізації соціальних ролей, організацією життєдіяльності студентів.

Мета освіти визначається не тільки кількістю здобутих знань, умінь, навичок, але й розвитком особистості в контексті культури, що передбачає звернення до власного світорозуміння, яке характеризується неповторністю й завжди особистісно-варіативним світобаченням.

Слід враховувати також той факт, що студентська молодь більше, ніж учнівська, схильна до самоконтролю й самовиховання. Тому останнім часом багато уваги приділяється саме студентському самоврядуванню, формуванню студентських спілок, союзів, громад тощо. Функції самоврядування в таких об'єднаннях різноманітні: це соціальний захист молоді, задоволення прагнення студентів до самореалізації та самовираження, а також їх комунікативних та організаційних потреб.

Навчання у ВНЗ створює сприятливе соціокультурне середовище й відповідну особистісно розвиваючу атмосферу не тільки в аудиторіях і лабораторіях, але й гуртожитках, на території студентського містечка. Метою виховання у ВНЗ є підготовка не тільки висококваліфікованих фахівців, а й усвідомлення своєї ролі в суспільстві в якості інтелектуальної еліти, і, що найбільш важливо – розвиток духовності особистості.

Головними критеріями ефективності виховної роботи постають: рівень національної самосвідомості; навчально-наукової і громадської активності; переростання виховання в самовиховання; дотримання моральних і етичних норм; відсутність правопорушень.

Університет виховує студентів за допомогою значної кількості факторів, одним з яких, можливо основним, є атмосфера і процес вільного спілкування з професорсько-викладацьким складом. Півгодинна бесіда з

викладачем у вільний від занять час іноді більш суттєво впливає на свідомість студента, ніж прочитаний перед тим курс лекцій. Немало видатних університетських професорів приділяло студентам весь свій вільний час. Слушну думку з приводу цього висловив Г.Честертон: „Виховання дітей цілковито залежить від відношення до них дорослих, а не від відношення дорослих до проблем виховання”.

Таким чином, виховання сучасної студентської молоді – цілеспрямований процес і результат соціокультурного співробітництва студента з вузівським співтовариством, в першу чергу від взаємовідносин „студент – викладач”. Основою процесу соціалізації студентів у навчальний і позанавчальний час повинна бути активна роль особистості стосовно самої себе, обставин свого життя, взаємодія із суспільством. [Перфільєва М.В. Виховання студентської молоді як основний напрямок у процесі успішної соціалізації майбутніх педагогів. Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини]

Витяг

із закону України « Про вищу освіту»¹
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) автономія вищого навчального закладу - самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом;

2) академічна свобода - самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом;

3) вища освіта - сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти;

¹ ЗАКОН УКРАЇНИ Про вищу освіту // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1412051861677941>

Розділ VI ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Стаття 26. Основні завдання вищого навчального закладу

1. Основними завданнями вищого навчального закладу є:

1) провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями;

2) для університетів, академій, інститутів - провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі;

3) участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу;

4) формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах;

5) забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності;

6) створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;

7) збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

8) поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

9) налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури;

10) вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці.

Стаття 40. Студентське самоврядування

1. У вищих навчальних закладах та їх структурних підрозділах діє студентське самоврядування, яке є невід'ємною частиною громадського самоврядування відповідних навчальних закладів. Студентське самоврядування - це право і можливість студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні вищим навчальним закладом.

Студентське самоврядування об'єднує всіх студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) відповідного вищого навчального закладу. Усі студенти (курсанти), які навчаються у вищому навчальному закладі, мають рівні права та можуть обиратися та бути обраними в робочі, дорадчі, виборні та інші органи студентського самоврядування.

Студентське самоврядування забезпечує захист прав та інтересів студентів (курсантів) та їх участь в управлінні вищим навчальним закладом. Студентське самоврядування здійснюється студентами (курсантами) безпосередньо і через органи студентського самоврядування, які обираються шляхом прямого таємного голосування студентів (курсантів).

2. У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством, статутом вищого навчального закладу та положенням про студентське самоврядування вищого навчального закладу.

3. Органи студентського самоврядування діють на принципах:

- 1) добровільності, колегіальності, відкритості;
- 2) виборності та звітності органів студентського самоврядування;
- 3) рівності права студентів (курсантів) на участь у студентському самоврядуванні;
- 4) незалежності від впливу політичних партій та релігійних організацій (крім вищих духовних навчальних закладів).

4. Студентське самоврядування здійснюється на рівні студентської групи, інституту (факультету), відділення, гуртожитку, вищого навчального закладу. Залежно від контингенту студентів (курсантів), типу та специфіки вищого

навчального закладу студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, структурних підрозділів вищого навчального закладу.

Органи студентського самоврядування можуть мати різноманітні форми (парламент, сенат, старостат, студентський ректорат, студентські деканати, студентські ради тощо).

Представницькі, виконавчі та контрольно-ревізійні органи студентського самоврядування обираються строком на один рік. Студенти (курсанти), обрані до складу органів студентського самоврядування, можуть бути усунені із своїх посад за результатами загального таємного голосування студентів. Для ініціювання такого голосування потрібно зібрати підписи не менш як 10 відсотків студентів (курсантів) вищого навчального закладу.

Керівник студентського самоврядування та його заступники можуть перебувати на посаді не більш як два строки.

З припиненням особою навчання у вищому навчальному закладі припиняється її участь в органі студентського самоврядування у порядку, передбаченому положенням про студентське самоврядування вищого навчального закладу.

Орган студентського самоврядування може бути зареєстрований як громадська організація відповідно до законодавства з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

5. Органи студентського самоврядування:

1) беруть участь в управлінні вищим навчальним закладом у порядку, встановленому цим Законом та статутом вищого навчального закладу;

2) беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;

3) проводять організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;

4) беруть участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти;

5) захищають права та інтереси студентів (курсантів), які навчаються у вищому навчальному закладі;

6) делегують своїх представників до робочих, консультативно-дорадчих органів;

7) приймають акти, що регламентують їх організацію та діяльність;

8) беруть участь у вирішенні питань забезпечення належних побутових умов проживання студентів у гуртожитках та організації харчування студентів;

9) розпоряджаються коштами та іншим майном, що перебувають на балансі та банківських рахунках органів студентського самоврядування;

10) вносять пропозиції щодо змісту навчальних планів і програм;

11) вносять пропозиції щодо розвитку матеріальної бази вищого навчального закладу, у тому числі з питань, що стосуються побуту та відпочинку студентів;

12) мають право оголошувати акції протесту;

13) виконують інші функції, передбачені цим Законом та положенням про студентське самоврядування вищого навчального закладу.

6. За погодженням з органом студентського самоврядування вищого навчального закладу приймаються рішення про:

1) відрахування студентів (курсантів) з вищого навчального закладу та їх поновлення на навчання;

2) переведення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за державним замовленням, на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

3) переведення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, на навчання за державним замовленням;

4) призначення заступника декана факультету, заступника директора інституту, заступника керівника вищого навчального закладу;

5) поселення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, у гуртожиток і виселення їх із гуртожитку;

б) затвердження правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу в частині, що стосується осіб, які навчаються;

7) діяльність студентських містечок та гуртожитків для проживання осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

7. Вищим органом студентського самоврядування є загальні збори (конференція) студентів (курсантів), які:

1) ухвалюють положення про студентське самоврядування вищого навчального закладу, визначають структуру, повноваження та порядок проведення прямих таємних виборів представницьких та виконавчих органів студентського самоврядування;

2) заслуховують звіти представницьких, виконавчих і контрольно-ревізійних органів студентського самоврядування, дають їм відповідну оцінку;

3) затверджують процедуру використання майна та коштів органів студентського самоврядування, підтримки студентських ініціатив на конкурсних засадах;

4) затверджують річний кошторис витрат (бюджет) органів студентського самоврядування, вносять до нього зміни та доповнення, заслуховують звіт про його виконання;

5) обирають контрольно-ревізійну комісію з числа студентів (курсантів) для здійснення поточного контролю за станом використання майна та виконання бюджету органів студентського самоврядування.

8. Адміністрація вищого навчального закладу не має права втручатися в діяльність органів студентського самоврядування.

9. Керівник вищого навчального закладу забезпечує належні умови для діяльності органів студентського самоврядування (надає приміщення, меблі, оргтехніку, забезпечує телефонним зв'язком, постійним доступом до Інтернету, відводить місця для встановлення інформаційних стендів тощо), про що укладається відповідна угода.

10. Фінансовою основою студентського самоврядування є:

1) кошти, визначені вченою радою вищого навчального закладу в розмірі не менш як 0,5 відсотка власних надходжень, отриманих вищим навчальним закладом від основної діяльності;

2) членські внески студентів (курсантів), розмір яких встановлюється вищим органом студентського самоврядування вищого навчального закладу. Розмір місячного членського внеску однієї особи не може перевищувати 1 відсотка прожиткового мінімуму, встановленого законом.

11. Кошти органів студентського самоврядування спрямовуються на виконання їхніх завдань і здійснення повноважень відповідно до затверджених ними кошторисів.

Органи студентського самоврядування публічно звітують про використання коштів та виконання кошторисів не рідше одного разу на рік.

Стаття 41. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених

1. У вищих навчальних закладах та їхніх структурних підрозділах діють наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, які є частиною системи громадського самоврядування відповідних вищих навчальних закладів.

2. У роботі наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених беруть участь особи віком до 35 років (для докторантів - 40 років), які навчаються або працюють у вищому навчальному закладі.

3. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених діють на принципах:

1) свободи наукової творчості;

2) добровільності, колегіальності, відкритості;

3) рівності права осіб, які навчаються, на участь у діяльності наукових товариств студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених.

4. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених:

1) приймають акти, що регламентують їх організацію та діяльність;

2) проводять організаційні, наукові та освітні заходи;

3) популяризують наукову діяльність серед студентської молоді, сприяють залученню осіб, які навчаються, до наукової роботи та інноваційної діяльності;

4) представляють інтереси студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених перед адміністрацією вищого навчального закладу та іншими організаціями з питань наукової роботи та розвитку академічної кар'єри;

5) сприяють підвищенню якості наукових досліджень;

6) сприяють обміну інформацією між молодими вченими та дослідниками;

7) сприяють розвитку міжвузівського та міжнародного співробітництва;

5. За погодженням з науковим товариством студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених керівництво вищого навчального закладу приймає рішення про відрахування осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, з вищого навчального закладу та їх поновлення на навчання.

6. Органи управління наукових товариств студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених формуються на демократичних засадах шляхом виборів. Структура наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених та організаційний механізм його діяльності визначаються положенням, яке затверджується вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу.

7. Адміністрація вищого навчального закладу не має права втручатися в діяльність наукових товариств студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, крім випадків, коли така діяльність суперечить законодавству, статуту чи завдає шкоди інтересам вищого навчального закладу.

8. Керівник вищого навчального закладу всебічно сприяє створенню належних умов для діяльності наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених (надає приміщення, меблі, оргтехніку, забезпечує телефонним зв'язком, постійним доступом до Інтернету, відводить місця для встановлення інформаційних стендів тощо).

9. Фінансовою основою діяльності наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених є кошти, визначені вченою радою вищого навчального закладу.

Розділ IX ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 47. Освітній процес

1. Освітній процес - це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

2. Положення про організацію освітнього процесу затверджується вченою радою вищого навчального закладу відповідно до законодавства.

Стаття 48. Мова викладання у вищих навчальних закладах

1. Мовою викладання у вищих навчальних закладах є державна мова.

2. З метою створення умов для міжнародної академічної мобільності вищий навчальний заклад має право прийняти рішення про викладання однієї чи кількох дисциплін англійською та/або іншими іноземними мовами, забезпечивши при цьому знання здобувачами вищої освіти відповідної дисципліни державною мовою.

Для викладання навчальних дисциплін іноземною мовою вищі навчальні заклади утворюють окремі групи для іноземних громадян, осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, або розробляють індивідуальні програми. При цьому вищі

навчальні заклади забезпечують вивчення такими особами державної мови як окремої навчальної дисципліни. Перелік іноземних мов, якими здійснюється викладання навчальних дисциплін, визначається вищим навчальним закладом.

3. За бажанням здобувачів вищої освіти вищий навчальний заклад створює можливості для вивчення ними мови національної меншини в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням цієї мови.

Стаття 49. Форми навчання у вищих навчальних закладах

1. Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- 1) очна (денна, вечірня);
- 2) заочна (дистанційна).

2. Форми навчання можуть поєднуватися.

Стаття 50. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

1. Освітній процес у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

2. Основними видами навчальних занять у вищих навчальних закладах є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- 3) консультація.

3. Вищий навчальний заклад має право встановлювати інші форми освітнього процесу та види навчальних занять.

Розділ X УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 56. Робочий час науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників

1. Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу).

2. Робочий час науково-педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час наукового працівника включає час виконання ним наукової, дослідницької, консультативної, експертної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків.

Норми часу навчальної роботи у вищих навчальних закладах державної та комунальної форми власності (крім вищих навчальних закладів, що мають статус національного або дослідницького) визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням із заінтересованими державними органами. Норми часу методичної, наукової, організаційної роботи визначаються вищим навчальним закладом.

Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 600 годин на навчальний рік.

{Абзац третьої частини другої статті 56 набирає чинності з 1 вересня 2015 року - див. пункт 1 розділу XV цього Закону}

3. Види навчальної роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідно до їх посад встановлюються вищим навчальним закладом за погодженням з виборними органами первинних організацій профспілки (профспілковим представником).

4. Залучення науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором, може здійснюватися лише за їхньою згодою або у випадках, передбачених законодавством.

Стаття 57. Права науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники вищого навчального закладу всіх форм власності мають право:

1) на академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства та людства загалом;

2) на академічну мобільність для провадження професійної діяльності;

3) на захист професійної честі та гідності;

4) брати участь в управлінні вищим навчальним закладом, у тому числі обирати та бути обраним до вищого органу громадського самоврядування, вченої ради вищого навчального закладу чи його структурного підрозділу;

5) обирати методи та засоби навчання, що забезпечують високу якість навчального процесу;

6) на забезпечення створення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, організацію відпочинку та побуту, встановлених законодавством, нормативними актами вищого навчального закладу, умовами індивідуального трудового договору та колективного договору;

7) безоплатно користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових, спортивних, культурно-освітніх підрозділів вищого навчального закладу;

8) на захист права інтелектуальної власності;

9) на підвищення кваліфікації та стажування не рідше одного разу на п'ять років;

10) одержувати житло, у тому числі службове, в установленому законодавством порядку;

11) брати участь в об'єднаннях громадян;

12) на соціальне та пенсійне забезпечення в установленому законодавством порядку.

2. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники вищого навчального закладу мають також інші права, передбачені законодавством і статутом вищого навчального закладу. На науково-педагогічних і наукових

працівників вищих навчальних закладів поширюються всі права, передбачені законодавством для наукових працівників наукових установ.

3. Наукові та науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу мають право на пенсійне забезпечення відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

Стаття 58. **Обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників**

1) дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

2) розвивати в осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостійність, ініціативу, творчі здібності;

Стаття 62. **Права осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах**

1. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, мають право на:

1) вибір форми навчання під час вступу до вищого навчального закладу;

2) безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;

3) трудову діяльність у позанавчальний час;

4) безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами вищого навчального закладу;

5) користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами вищого навчального закладу у порядку, передбаченому статутом вищого навчального закладу;

б) забезпечення гуртожитком на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;

7) участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;

8) участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;

9) участь у громадських об'єднаннях;

10) участь у діяльності органів громадського самоврядування вищого навчального закладу, інститутів, факультетів, відділень, вченої ради вищого навчального закладу, органів студентського самоврядування;

11) вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу;

12) оскарження дій органів управління вищого навчального закладу та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників;

13) спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури вищого навчального закладу відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я.

2. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах за денною формою навчання, можуть отримувати інші стипендії, призначені фізичними (юридичними) особами.

3. Розмір стипендіального фонду вищого навчального закладу повинен забезпечувати виплату академічних стипендій не менш як двом третинам і не більш як 75 відсоткам студентів (курсантів невійськових вищих навчальних закладів) денної форми навчання, які навчаються за кошти державного бюджету, без урахування осіб, які отримують соціальні стипендії.

4. Розмір академічної та соціальної стипендій, порядок їх призначення і виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.

5. Академічні стипендії виплачуються не менш як двом третинам студентів (курсантів) кожного курсу (крім першого семестру першого року навчання) за кожною спеціальністю, без урахування осіб, які отримують соціальні стипендії. Академічну стипендію отримують студенти (курсанти),

які згідно з рейтингом, складеним у вищому навчальному закладі за результатами семестрового контролю, здобули найкращі результати навчання. До проведення першого семестрового контролю академічна стипендія у мінімальному розмірі призначається всім студентам (курсантам), зарахованим до вищого навчального закладу на перший курс навчання.

6. Особам, які досягли значних успіхів у навчанні та/або науковій діяльності, за рішенням вченої ради вищого навчального закладу можуть призначатися персональні стипендії.

Стаття 63. **Обов'язки осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах**

1. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;

2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

3) виконувати вимоги освітньої (наукової) програми.

Коментарі до Закону України «Про вищу освіту»

Дієвість Закону передбачає глибоке ознайомлення професорсько-викладацького складу і студентів його можливостей в світлі того, що в ньому йдеться, по-перше, про автономію ВНЗ, по-друге, про суттєву роль студентського самоврядування в навчально-освітньому процесі. Все це, взяте разом, має сприяти подоланню патерналістської психології, згідно якої все залежить від „керівної та спрямовуючої” сили. З такою психологією Україні не побудувати громадянське суспільство та правову державу як його інструмент. Відтак входження в Європейський Союз не дасть ефекту і знову, за звичкою, будемо шукати винних, а не відчувати свою власну провину.

У зв'язку з цим кураторам слід звернути на наступні положення Закону.

Ст.26, п.4. В ній йдеться про основні завдання ВНЗ. Коротко про зміст кожного з напрямків можна знайти відповіді в попередніх матеріалах, які кафедра розробляла в попередні роки. Тут додамо наступні міркування.

ПАТРІОТИЧНЕ виховання. Це, насамперед, максимальне сприяння у студентів любові до України, представленої не стільки її державними керманічами, скільки до українського народу як носія оригінальної культури, якою можна пишатись як самим українцям, так і представникам інших народів в тому разі, якщо зусилля спрямувати на її популяризацію. Куратори мають дотримуватись норм і вимог Ст.58, п.3, де чітко вказано на необхідність викладачів прищеплювати студентам „любов до України. Виховувати їх в душі **українського** патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України”.

Так, саме **українського**, а не радянського чи російського. В умовах сучасної фактичної агресії Росії проти України потрібно всіляко пропагувати подвиги наших солдат і добровольців, а не перейматись героїкою Великої вітчизняної війни. Не тому, що тоді не було героїчного патріотизму, а тому, що в пропаганді він подавався як патріотизм суто політико-партійний, а не народний.

Вкрай важливо також дотримуватись вимог Ст. 48, п.1, в якій говориться: „Мовою викладання у **вищих навчальних закладах** є державна мова”. Так, у загальноосвітніх середніх навчальних закладах викладання може вестись мовами всіх народів, які проживають в Україні. Але у вишах має бути державна мова викладання, без знання якої людина позбавляється права на участь в органах державного управління. Не конституційно, а тим, що кожного разу, якщо вона не володіє вільно державною мовою, вона не може бути повною мірою лояльною до неї. Ми це спостерігаємо впродовж усього періоду незалежності, наслідком чого, серед інших причин, стали сьогоднішні події.

У методичних рекомендаціях з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2016-2017 навчальному році розроблених Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України підкреслюється, що **володіння українською мовою та її використання у повсякденному спілкуванні повинно стати пріоритетним у виховній роботі з студентами**. Мовне середовище має значний вплив на формування студента-громадянина, патріота України.

На це нарікає і лист Міністерства освіти і науки України «щодо застосування державної мови» №1/9-542 від 07.10.2016 та наказ №0720 від 04.10.2016 Запорізької обласної державної адміністрації Департаменту освіти і науки «Про затвердження плану заходів щодо впровадження програми розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки».

Необхідно пам'ятати що писав К. Маркс, «что не зная языка страны проживания может только гость, идиот или оккупант».

ПРАВОВЕ виховання. Найкоротше визначення права, наведене ще класиком світової філософії Аристотелем, таке: „**Право – міра справедливості**”. Куратору потрібно брати до уваги те, що виховний процес не слід зводити, за радянським зразком, до моралізування з приводу недосконалості студента. Як і власної також. „**Мораль – це безсилля в дії**” – таке визначення Ш.Фур'є схвалював К.Маркс. Тому треба, по-перше,

виходити з визначення справедливості, по-друге, з того, що міра її розуміння у кожної людини, кожного студента своя – індивідуальна. **Справедливість** – це задоволення людини від вирішення будь-якої життєво важливої проблеми в тому випадку, коли воно залежить від іншої людини.

Право в сучасному значенні – це обов’язок боротись за свої свободи. Те, що вони гарантовані Конституцією, не означає, що держава, особливо не правова, буде надавати їх громадянам. Слід пам’ятати, що держава втілена в людей, які, якщо не є носіями державницького умонастрою, а, навпаки, вражені хибними уявленнями про неї як виключно апарат примусу та користі від влади, будуть зловживати своїм становищем. Тому просто необхідно зробити все, щоб студенти знали норму Закону, встановлену Ст.26, п.6: „створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів”. Як і Ст.40 п.5 і 6, в яких йдеться про права органів студентського самоврядування.

Функція куратора буде виконана, якщо студенти та самі викладачі засвоять право як зобов’язувальне, а не подароване. Це вкрай важливо для подолання досить потужного впливу багатовікового перебування наших пращурів під впливом державного патерналізму. Ст.58, п.4 якраз і ставить перед науково-педагогічними, науковими і педагогічними працівниками завдання „розвивати в осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостійність, ініціативу, творчі здібності”. Його можна виконати, якщо дати студентам можливість їх проявляти, а не робити це за них. Є норма Конституції, яка стверджує, що незнання законів не позбавляє від відповідальності. Отже, куратор має повідомити студентів про існування Закону „Про вищу освіту” і якимось чином проконтролювати ознайомлення з ним.

ЕКОЛОГІЧНЕ виховання. Екологія – вчення про взаємодію людини з природою. Навчально-освітній процес у медичному університеті має бути підпорядкований усвідомленню студентами того об’єктивного факту, що ця взаємодія відбувається в тілі кожної людини. Тому руйнування навколишнього природного середовища рівнозначне руйнуванню її здоров’я.

На жаль, такого усвідомлення немає. А це недолік роботи викладачів на всіх заняттях. Так, далеко не всі студенти другого курсу на заняттях з філософії здатні дати визначення змісту понять „життя”, „здоров’я”. Між тим наука, діалектичне мислення – це мистецтво оперування поняттями, уміння використовувати їх зміст для визначення способу життєдіяльності.

Всі інші вимоги п.п.4 і 6 Ст.26 похідні від зазначених напрямків освітньо-виховного впливу викладачів на студентів. Наша країна відстала від цивілізаційно-культурного розвитку країн Європи тим, що там гасло Нового часу та епохи Просвітництва „**знання – сила**” не звелось до насичення свідомості людини знаннями без того, щоб вони не виправляли асоціальні атавізми її психофізіологічної природи. Там, очевидно, взяли до уваги відомий вислів Геракліта (VI-У ст. до н.е.) про те, що „багатознайство розуму не навчає”. Розум – це здатність змістом понятійних визначень гармонізувати свою взаємодію з природою і суспільством. Без цього людина діє „по поняттям”, наслідки чого український народ відчуває гостро в наш час.

Потрібно виходити з того, що „вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах” не можна сформувати, якщо намагатись мислити за студентів, за них створювати самодіяльні організації, за них вести властиву їм роботу та нести за це відповідальність. Людина – автономна самодіяльна істота. Їй можна і потрібно допомогти, але могли вона зобов’язана сама. Допомога викладача – це щоденний приклад реалізації своєю поведінкою, своїм способом життя тих цінностей, до яких закликає Закон „Про вищу освіту”. Можна мати знання вищого рівня, але якщо вони не втілені в спосіб життя, не стали його духовною субстанцією, підняття до вищого не буде. Один лише приклад. Тютюнопаління шкідливе для здоров’я, але ми щоденно спостерігаємо спільне викладачів та студентів дійство паління... за парканом.

На закінчення. Багато норм Закону „Про вищу освіту” вимагають від професорсько-викладацького складу прояву самодіяльних ініціатив. Доти, доки цього не буде, жодного впливу на студентство не відбудеться. Суб’єктами самоорганізації мають бути саме представники професорсько-

викладацького складу. А цього немає особливо в тому, що стосується бажання бути кураторами. Очевидно через те, що відсутнє розуміння того, що навчально-освітній процес не зводиться до необхідності давати настанови студентам якогось морально-етичного характеру. Це насамперед, по-перше, усвідомлення суб'єкт-суб'єктного статусу цього процесу; звідси, по-друге, слід свій власний спосіб його самоорганізації продовжити на студентів як тих суб'єктів, що прийшли з пізнавальними цілями. Тому не слід зводити свій вплив на них тільки на час безпосередніх занять, а години, дані на СРС, на які студентам обраховуються кредити з дисципліни, давати завдання на самостійну організацію навчального процесу. Якщо людина, в даному випадку студент, не зайнята самовдосконаленням, вона не знає чим заповнити вільний час. Звідси й прояви асоціальної поведінки. Дуже бажано давати не індивідуальні завдання, а для кількох студентів. Тоді вони **самі** будуть **самоорганізовуватись** в творчо-пошукові дослідницькі об'єднання.

Звичайно, перевірка СРС не входить в навантаження викладачів. Проте вони мають бути особисто зацікавлені в тому, щоб давати такі проблеми для вирішення, які б відповідали їх власним науковим уподобанням. Отже, заслуховування звітів буде відбуватись у вигляді своєрідних конференцій, цікавих для обох сторін. Ст.50 п.3 Закону „Про вищу освіту” зазначає, що „ВНЗ має право встановлювати інші форми освітнього процесу та види навчальних завдань”. Інші крім звичних, до яких віднесені ті, що в пп. 1,2 цієї ж статті.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЙНО- ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Методичне забезпечення та координація виховної роботи здійснюється Радою з гуманітарної освіти та виховної роботи, створеною наказом ректора № 201 від 03.12.2008.

Заступник завідувача кафедри з виховної роботи, куратор академічної групи керується у своїй роботі такими **нормативними документами загальнонаціонального значення:**

1. Конституція України.
2. Закон України «Про вищу освіту» №1556 від 01.07.2016р.
3. Наказ МОЗ України від 27.01.2008 р. №687 «Про покращення виховної роботи у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, закладах післядипломної освіти, науково-дослідних установах і закладах охорони здоров'я».
4. Етичний кодекс лікаря України. Прийнято на X з'їзді ВУЛТ м.Євпаторія 24-27 вересня 2009р.
5. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016—2020 роки, затверджено Указом Президента України від 13 жовтня 2015 року №580/2015.
6. Рекомендації слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму на тему: «Формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах» від 22 грудня 2015 року.
7. Наказ МОН України від 16 червня 2015 року №641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах».

8. Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 25.07.2016 №2.1/10-1828.

9. Лист МОН України №1/9-542 від 07.10.2016 щодо застосування державної мови.

Міністерство освіти і науки звертає увагу на невиконання у повному обсязі мовного законодавства України у частині застосування державної мови в начальних закладах, про що свідчать, зокрема, звернення представників громадських організацій і окремих громадян. Відповідно до Конституції України та законів України роз'яснюємо наступне.

У робочий час у навчальних закладах з навчанням українською мовою науково-педагогічними, педагогічними працівниками та іншим персоналом використовується українська мова, а у навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин поряд з українською мовою - також мова, якою здійснюється навчально-виховний процес у цьому закладі.

Робочі навчальні плани з певним мовним компонентом розробляються загальноосвітніми навчальними закладами щорічно на основі Типових навчальних планів. Варіант Типового навчального плану (без вивчення/із вивченням мови національної меншини, з вивченням однієї чи двох іноземних мов тощо) навчальний заклад обирає в залежності від свого типу, спеціалізації, освітніх запитів учнів, їхніх батьків і з урахуванням кадрового та матеріально-технічного забезпечення. При цьому рекомендуємо заздалегідь, щороку не пізніше 1 березня розпочинати роботу над проектом робочого навчального плану, широко про це інформувати батьків та учнів з використанням веб-сайту закладу, батьківських зборів, проводити відповідне опитування.

Крім того, з метою розширення сфери застосування державної мови в сфері освіти та інших сферах суспільного життя рекомендуємо посилити роботу з популяризації української мови в учнівському, студентському та педагогічному середовищі, залучаючи дітей та молодь до участі в різноманітних навчально-виховних та культурно-просвітницьких заходах, а також, за необхідності, забезпечити підвищення рівня володіння державною мовою науково-педагогічними та педагогічними працівниками.

Міністр

Л. М. Гриневич

10. Наказ Запорізької обласної державної адміністрації Департаменту освіти і науки від 04.10.2016 №0720 «Про затвердження плану заходів щодо впровадження «Програми розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки».

УКРАЇНА

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

04.10.2016

м.Запоріжжя

№ 0720

Про затвердження плану заходів щодо
впровадження «Програми розвитку і
функціонування української мови в
Запорізькій області на 2016-2020 роки»

На виконання рішення Запорізької обласної ради № 5 від 25.02.2016 «Про Програму розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки» та з метою створення належних умов для розвитку і розширення сфери функціонування української мови у закладах освіти області, виховання у підростаючого покоління шанобливого ставлення до державної мови, формування патріотизму, створення оптимальних умов для реалізації їх конституційних гарантій на вільне користування українською мовою в Запорізькій області, розширення сфери вживання державної мови, виховання любові, поваги до неї в дітей та молоді

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити план заходів щодо впровадження Програма розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки (додається).

2. Ректору комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради Пашкову В.В. забезпечити надання органам управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів, міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівникам закладів освіти обласного підпорядкування організаційно-методичної допомоги щодо виконання Плану заходів.

3. Керівникам органів управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівникам закладів освіти обласного підпорядкування забезпечити виконання, а керівникам вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації рекомендувати виконання програмних заходів у межах повноважень та інформувати про стан виконання Заходів та Програми до 01 червня щорічно на електронну адресу lsur7@ukr.net.

4. Контроль за виконання наказу залишаю за собою.

Директор Департаменту

Т.Я.Озерова

Додаток до наказу
Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації

від 04.10.2016 № 0720

План заходів щодо впровадження
Програми розвитку і функціонування української мови
в Запорізькій області на 2016-2020 роки

№	Перелік заходів	Строк виконання заходу	Виконавці
1.	Дотримуватися мовного режиму в навчально-виховному процесі в усіх навчальних закладах та установах області. Забезпечити україномовний режим у кожному закладі та установі освіти і науки області.	постійно	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради (далі – КЗ «ЗОІППО» ЗОР)
2.	Проводити співбесіди з питань володіння українською мовою для вихователів дошкільних навчальних закладів, коледжів, професорсько-викладацького складу вищих	постійно	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст

	навчальних закладів під час проходження конкурсів на заміщення вакантних посад; при призначенні на керівні посади директорів загальноосвітніх навчальних закладів та їх заступників, вважати обов'язковим володіння державною мовою в межах професійних повноважень		обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, КЗ «ЗОІППО» ЗОР
3.	Під час проходження атестації педагогічними працівниками при встановленні кожної кваліфікаційної категорії (розряду) враховувати обов'язкове володіння державною мовою в обсязі, необхідному для виконання професійних обов'язків, відповідно до ст. 10 Конституції України	постійно	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів, міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, КЗ «ЗОІППО» ЗОР
4.	Розробити тематичні комплекси (книжкових видань та супровідних дисків) з українського фольклору, казок, художньої літератури у дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних, вищих навчальних закладах області	2016-2017 роки	Районні(міські) відділи освіти, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
5.	Розробити методичні посібники, дидактичні матеріали для вчителів української мови та літератури, а також усіх предметів в українськомовних школах, професійно-технічних та вищих навчальних закладах та в загальноосвітніх навчальних закладах з	2016-2017 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР

	мовами національних меншин		
6.	Проаналізувати стан мережі українознавчих, народознавчих музеїв та етнографічних кімнат у навчальних закладах	2016-2017 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, КЗ «ЗОІППО» ЗОР
7.	Створити тематичні відеоролики у форматі конкурсу серед учнів загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних, студентів вищих навчальних закладів на кращу відео поезію, соціальний ролик, тощо; створити відеофільми та відеоролики про творчість митців художнього слова рідного краю (у межах області, району, міста, села) та застосування їх на заняттях з української літератури або під час проведення виховних заходів	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
8.	Забезпечити високий професійний рівень викладання і вивчення української мови і літератури в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах з мовою навчання національних меншин; з метою якісної підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання; розглянути можливість збільшення в інваріантних складових навчальних планів кількості годин на вивчення української мови у класах	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування,

	рівня стандарт з 1 до 2 годин, а також у 10-11-х класах загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів; запровадити обов'язковий поділ на підгрупи класів чи груп з двадцятьма учнями і більше		науково-методичний центр професійно-технічної освіти
9.	Створити в кожному закладі освіти музей, кімнату чи куточок українознавчого спрямування; провести регіональний конкурс українознавчих та народознавчих музеїв навчальних закладів області шляхом презентації експозицій та їх використання в навчально-виховному процесі	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, КЗ «ЗОІППО» ЗОР
10.	Проводити в загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладах конкурси творчо-пошукових і науково-дослідницьких робіт з української мови і літератури, а також з інших видів мистецтва (образотворчого, кіно-, фото тощо) на українську тематику	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів, міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
11.	Проводити науково-практичні конференції, семінари з питань підвищення якості викладання державною мовою у дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації

	зкладах		
12.	Запровадити на курсах підвищення кваліфікації поглиблення знань із володіння українською мовою та проводити тестування щодо рівня знань державної мови	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР
13.	Сприяти щорічному проведенню обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» серед учителів початкових класів, української мови і літератури, історії України та рідного краю загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, науково-методичний центр професійно-технічної освіти
14.	Організувати курси підвищення кваліфікації для вчителів, які викладають у класах із поглибленим або профільним вивченням української мови та літератури; проводити науково-практичні конференції та семінари із питань навчання державною мовою у дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах області	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР
15.	Створити електронну базу матеріалів (сценарії, конкурси тощо) для проведення заходів з відзначення свят української мови, Дня української писемності та мови в навчальних закладах	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, науково-методичний центр професійно-технічної освіти
16.	Сприяти збільшенню обсягу навчальних аудиторних годин до 54 (три кредити) на вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» та забезпечити поділ академічних груп на підгрупи не більше 12-15 осіб при вивченні цього курсу	2016-2020 роки	Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
17.	Запровадити курс «Культура українського усного фахового мовлення» як обов'язкової нормативної дисципліни соціально-гуманітарного циклу для студентів старших курсів усіх напрямів підготовки	2016-2020 роки	Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
18.	Сприяти впровадженню в загальноосвітніх,	2016-2020	Органи управління

	професійно-технічних, вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації вивчення курсу «Українознавство»	роки	освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів, міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
19.	Організувати курси підвищення кваліфікації для вчителів, які читають курс «Українознавство»	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР
20.	Запровадити викладання навчальних предметів виключно державною мовою у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, в яких навчаються іноземні громадяни	2016-2020 роки	Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
21.	Створити авторські програми факультативних занять з української мови та літератури	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР
22.	Сприяти створенню медіапроекту серед учнів загальноосвітніх, професійно-технічних, студентів вищих навчальних закладів «Найбільша українськомовна газета Запоріжжя» з презентацією щовесни	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР
23.	Відкрити в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах області факультативи, групи для батьків, які бажають удосконалювати знання української мови	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування

24.	Розробити аудіо-уроки, програми для самостійного вивчення та поглиблення знань з української мови та культури українського мовлення	2016-2020 роки	Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, КЗ «ЗОІППО» ЗОР
25.	Організувати роботу мовних та літературних товариств у навчальних закладах	2016-2020 роки	Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
26.	Проводити 9 листопада, у День української писемності і мови, на обласному рівні захід «Диктант національної єдності» в кожному навчальному закладі	2016-2020 роки	Вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
27.	Систематично проводити в загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладах культурно-просвітницькі заходи, спрямовані на популяризацію української мови, української пісні, історії України, а також присвячені Дню української писемності і мови	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації
28.	Розвивати наукові та навчально-методичні веб-ресурси «Камертон філолога: відлуння», «Камертон філолога», «Світоч України»	2016-2020 роки	КЗ «ЗОІППО» ЗОР
29.	Висвітлювати хід реалізації Програми розвитку і функціонування української мови в засобах масової інформації, на сайтах закладів освіти, у соціальних мережах	2016-2020 роки	Органи управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад, керівники закладів освіти обласного підпорядкування, науково-методичний центр професійно-

			технічної освіти, вищі навчальні заклади I-IV рівнів акредитації, КЗ «ЗОІППО» ЗОР
--	--	--	---

Крім того, на основі вищезазначених матеріалів радою з гуманітарної освіти та виховної роботи було розроблено ряд **методичних рекомендацій** для структурних підрозділів ЗДМУ:

1. Концепція гуманітарної освіти та виховної роботи в ЗДМУ, затверджена 25 січня 2016р. вченою Радою ЗДМУ.
2. Проект плану пріоритетних заходів вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти МОЗ України у 2016-2017 н. р.

№ п/п	Зміст заходу	Термін виконання, контроль	Відповідальний
<i>I. Організаційні питання</i>			
1.	Забезпечувати проведення провідними педагогічними та науково-педагогічними працівниками ЗДМУ регіональних науково-практичних семінарів для лікарів та молодших медичних спеціалістів з метою вдосконалення підготовки фахівців первинної ланки охорони здоров'я, зокрема лікарів загальної практики – сімейних лікарів, лікарів станцій (відділень) швидкої та невідкладної медичної допомоги, з урахуванням критеріїв і вимог Директиви Європейського Союзу 2005/36/ЄС, глобальних стандартів підвищення якості медичної освіти (WFME, 2009), Європейських стандартів підготовки сімейних лікарів (WONCA 2013) та Європейської академії викладачів сімейної медицини (EURACT).	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Декан ФПО д.м.н. Рябоконт Ю.Ю. Голова ради з навчально-методичного забезпечення та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.
2.	Контролювати роботу кафедри військової медицини відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 143 «Про оптимізацію мережі військових навчальних підрозділів вищих	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Зав.каф. медицини

	навчальних закладів» та спільного наказу Міноборони України, МОЗ України та МОН України від 29 вересня 2015 року № 514/633/989 «Про утворення кафедр медицини катастроф та військової медицини вищих медичних навчальних закладів» та щодо організації освітнього процесу, його навчально-методичного забезпечення.		катастроф, військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії проф.Перцов В.І.
3.	<p>З метою належної організації та раціонального використання бюджетних коштів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - провести внутрішній аудит окремих аспектів фінансової та господарської діяльності за минулий навчальний рік та у разі виявлення порушень вжити відповідні заходи згідно із законодавством; - поліпшити стан виконавської дисципліни та організації діловодства при поданні до МОЗ України звітних та планових показників виконання державного замовлення на підготовку та підвищення кваліфікації фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів (наказ МОЗ України від 21 червня 2013 року № 536 «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації»; - першочергово спрямовувати кошти загального та спеціального фондів державного бюджету на поліпшення соціального захисту студентів та працівників, підготовку закладу до роботи в осінньо-зимовий період. 	Згідно плану	Проректор з АГР Козак А.А. Головний бухгалтер Дейнега Л.С. Заступник ректора з економічних питань Данилевич К.М. Заступник ректора з кадрових питань та режиму Бавицька Н.М.
4.	Перевести на вакантні місця державного замовлення вступників з числа пільгових категорій осіб, зарахованих на навчання за кошти фізичних і юридичних осіб (за їх згодою), забезпечивши першочергове переведення вступників, які належать до категорій осіб, зазначених у частині сімнадцятій статті 44 Закону України «Про вищу освіту». У разі відсутності місць державного замовлення на окремі спеціальності для зазначених категорій осіб, а також інших пільгових категорій, перевести цих студентів (за їх згодою) на відповідні спеціальності за рахунок загального обсягу вакантних місць державного замовлення за	Згідно нормативно-правових актів	Головний бухгалтер Дейнега Л.С. Заступник ректора з економічних питань Данилевич К.М. Декани факультетів

	спеціальностями галузі знань «Охорона здоров'я» в межах загальних обсягів фінансування, затверджених вищим навчальним закладам на відповідні цілі.		
II. Актуальні питання змісту навчання			
5.	На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 11 липня 2016 року № 24896/1/1-16 щодо розгляду Рекомендації слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я на тему: «Сімейна медицина – шанс на здоров'я та значне зменшення особистих витрат на лікування» оновити навчальні програми додипломної та післядипломної підготовки лікарів, лікарів загальної практики – сімейних лікарів з урахуванням компетенцій, визначених Всесвітньою асоціацією сімейних лікарів та викладачів сімейної медицини та Європейською академією викладачів сімейної медицини (EURACT). Актуалізувати навчальні програми підготовки менеджерів у системі охорони здоров'я.	До 01 грудня 2016 року	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НППР доц.Моргунцова С.А. Декани факультетів Завідувачі кафедр Методист відділу НМЗ та ПК викладачів Лур'є І.К.
6.	Забезпечувати подальше викладання тем з військово-медичної тематики відповідно до оновлених та затверджених МОЗ України програм з навчальних дисциплін 3-5 курсів додипломної підготовки лікарів: «Внутрішня медицина», «Хірургія, дитяча хірургія», «Травматологія та ортопедія», «Нейрохірургія», «Гігієна та екологія», «Епідеміологія»; питань військової фармації при вивченні навчальних дисциплін: «Гігієна», «Клінічна фармація», «Організація та економіка фармації», «Фармакотерапія», «Аптечна технологія ліків», «Мікробіологія», «Токсикологічна хімія».	Протягом 2016-2017 н.р.	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НППР доц.Моргунцова С.А. Заст.начальника НВ Школова О.П. Завідувачі кафедр
7.	Забезпечувати подальше вивчення питань військової медицини у програмах післядипломної підготовки лікарів, належний контроль якості викладання програм з військово-медичної підготовки для інтернів та слухачів у вищих навчальних закладах.	Протягом 2016-2017 н.р.	Декан ФПО д.м.н. Рябоконт Ю.Ю. Зав.каф. медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії проф.Перцов В.І. Заст.завідуючого-начальник навчальної частини кафедри медицини катастроф та військової

			медицини Муляр В.Ф.
8.	Забезпечувати подальше проведення циклів тематичного вдосконалення для підвищення кваліфікації спеціалістів із психологічної реабілітації та соціальної роботи з особами, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та іншими особами, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні, відповідно до потреб областей.	Постійно	Декан ФПО д.м.н. Рябоконт Ю.Ю. Зав.каф. медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та інтенсивної терапії проф.Перцов В.І.
9.	Оперативно вносити зміни до змісту програм додипломної та післядипломної підготовки лікарів та провізорів з урахуванням профільних рекомендацій фахівців Української військово-медичної академії.	Постійно	Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Заст.начальника НВ Школова О.П. Методист відділу НМЗ та ПК викладачів Лур'є І.К.
10.	Здійснювати першочергово закупівлю та видання навчальних книг для забезпечення викладання військової медицини та медицини надзвичайних ситуацій, підготовлених за участі (співавторство, рецензування) фахівців Української військово-медичної академії.	Постійно	Директор бібліотеки Карпенко Т.В.
III. Поліпшення якості та організації навчального процесу			
11.	Впровадити рішенням вченої ради ЗДМУ примірні навчальні плани, затверджені МОЗ України 26 липня 2016 року за спеціальністю 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація».	До 01 липня 2017 року	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Заст.начальника НВ Школова О.П.
12.	Забезпечити оновлення фахівцями навчальних програм з дисциплін I курсу, навчальних планів додипломної підготовки фахівців галузі знань 22 «Охорона здоров'я» всіх спеціальностей з урахуванням сучасних вимог до організації навчального процесу та форми примірної програми навчальної дисципліни, затвердженої МОЗ України.	Виконано	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Методист відділу НМЗ та ПК викладачів Лур'є І.К.
13.	Забезпечувати подальший контроль за викладанням наскрізних програм: - «Підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів та закладів післядипломної освіти для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для подальшої роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» (затверджена МОЗ України 16 грудня 2015 року);	Постійно	Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Методист відділу НМЗ та ПК викладачів Лур'є І.К. Завідувачі кафедр

	<ul style="list-style-type: none"> - «Паліативна та хоспісна допомога» для студентів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія» (затверджена МОЗ України 17 квітня 2014 року зі змінами); - «Послідовного вивчення основ трансплантології для студентів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа» (затверджена МОЗ України 08 квітня 2011 року); - «Профілактика ВІЛ-інфікування, попередження передачі ВІЛ від матері до дитини, діагностика, лікування ВІЛ-інфікованих та соціально-психологічна підтримка людей, що живуть з ВІЛ» для студентів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа» (затверджена МОЗ України 19 листопада 2009 року). 		
14.	Забезпечувати належне функціонування (доукомплектування) навчально-тренінгових центрів комплексної практичної підготовки студентів, інтернів та слухачів.	Постійно	Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А.
15.	Забезпечувати якісну підготовку рукописів, у тому числі електронних підручників і посібників, та їх належну експертизу з урахуванням вимог наказу МОЗ України від 19 січня 2015 року № 20 «Про організацію підготовки навчальної та навчально-методичної літератури» із змінами, внесеними наказом МОЗ України від 04 травня 2016 року № 407 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 19 січня 2015 року № 20».	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НППР доц.Моргунцова С.А. Голова ради з навчально-методичного забезпечення та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.
16.	Забезпечувати придбання сучасних підручників і посібників, у тому числі на електронних носіях, з урахуванням потреб осіб, які навчаються.	Постійно	Директор бібліотеки Карпенко Т.В.
17.	Здійснювати внутрішній моніторинг якості освітньої діяльності та вдосконалювати систему управління навчальним закладом з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту» та результатів моніторингу організації навчального процесу у вищих навчальних закладах МОЗ України, проведеного на виконання наказу МОЗ України від 24.10.2012 № 834 «Про навчально-методичну діяльність вищих медичних та фармацевтичних навчальних	Протягом 2016-2017 н.р.	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор НППР доц.Моргунцова С.А.

	закладів I-IV рівнів акредитації».		
18.	Врахувати при підготовці до атестації суб'єктів навчання, що починаючи з 2015/2016 навчального року, МОЗ України встановлено такі мінімальні критерії успішного складання ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок 1» і «Крок 2» на рівні 60,5 %, «Крок 3» – на рівні 70,5 % правильних відповідей; починаючи з 2016/2017 навчального року, для «Крок М», «Крок Б» усіх спеціальностей – на рівні 55,5 % правильних відповідей.	Постійно	Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А. Декани факультетів
19.	Продовжити поповнення банків тестових завдань іспитів «Крок» питаннями, які стосуються невідкладних станів, організації допомоги в екстремальних ситуаціях та медичної допомоги в бойових умовах.	Постійно	Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А.
20.	Забезпечувати постійне оновлення та розміщення оприлюднених Державною організацією «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при МОЗ України» (далі – Центр тестування при МОЗ України) інформаційних матеріалів на серверах дистанційного навчання вищих навчальних закладів.	Постійно	Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А. Завідувач кафедри МФІНТ проф.Рижов О.А.
21.	Спільно з Центром тестування при МОЗ України: - розпочати приведення мети та змісту іспитів «Крок» у відповідність до спеціальностей Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266, та нових стандартів освітньої діяльності; - розпочати розробку та апробацію іспитів «Крок» дня нових спеціальностей галузі «Охорона здоров'я» Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266; - гарантувати неухильне дотримання студентами процедури проведення іспитів «Крок» та належної дисципліни під час іспитів, зокрема у студентів-	Протягом 2016-2017 н.р.	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А.

	громадян іноземних держав, збільшити кількість присутніх представників Центру тестування при МОЗ України (1 представник на кожні 30 студентів) та забезпечити обов'язкову постійну присутність представника вищого навчального закладу.		
22.	Здійснювати підготовку студентів до іспитів «Крок» у кілька етапів – самостійна робота та вивчення студентами тестових завдань; робота студентів на кафедрах; контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів з підготовки до цих іспитів шляхом проведення комплексних контрольних робіт за відповідним форматом (діагностично-тренінгові тестування та підсумковий (ректорський) тестовий контроль студентів); структуроване проведення пілотних тестових іспитів, аналогічних іспиту «Крок 2» профільними кафедрами.	Протягом 2016-2017 н.р.	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А. Декани факультетів
23.	Привести рівень методичного та матеріально-технічного забезпечення кафедр, циклових комісій у відповідність до сучасних вимог для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів при підготовці до іспитів «Крок» (забезпечення літературою, закупівля комп'ютерів, тренажерів, фантомів тощо); вдосконалювати зміст настановлених лекцій і передекзаменаційних консультацій з навчальних дисциплін, які є складовими змісту іспитів «Крок», забезпечивши належний контроль за їх проведенням деканатами. Впровадити на кафедрах вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти сучасну комп'ютерну адаптивну систему контролю знань осіб, які навчаються на післядипломному етапі, для всіх форм проведення іспитів, та яка забезпечить моніторинг рівня знань та вмінь слухачів, зокрема самоконтроль.	Протягом 2016-2017 н.р.	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А. Декани факультетів
24.	Продовжувати надавати систематичну навчально-методичну, інформаційну, матеріально-технічну допомогу ДонНМУ імені М. Горького та ЛугДМУ.	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О.
25.	Посилити контроль за реєстрацією прав власності на об'єкти прав інтелектуальної власності, належним кадровим забезпеченням патентно-інформаційних відділів вищих навчальних закладів тощо.	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Гуманський

			В.О.
26.	Забезпечити відповідно до законодавства ефективне функціонування системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових і науково-методичних працях наукових і науково-педагогічних працівників та студентів вищих навчальних закладів.	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Туманський В.О. Проректор з науково-педагогічної роботи проф.Візір В.А.
IV. Виховна робота			
27.	Долучити до плану заходів з виховної роботи: - Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затверджену Указом Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580/2015; - Рекомендації слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму на тему: «Формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах» від 22 грудня 2015 року; - наказу МОН України від 16 червня 2015 року № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах».	Постійно	Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Декани факультетів Голова ради з гуманітарної освіти та виховної роботи доц.Бідзіля П.О.
28.	Здійснювати заходи щодо організації медичного забезпечення студентів, студентського дозвілля шляхом створення належних умов харчування та відпочинку, залучення студентів до участі у творчих самодіяльних колективах спортивних секціях тощо.	Постійно	Декани факультетів Голова ради з гуманітарної освіти та виховної роботи доц.Бідзіля П.О. Голова студентського самоврядування
29.	Забезпечувати подальшу діяльність у вищих навчальних закладах груп милосердя та волонтерських загонів студентів та лікарів-інтернів для надання допомоги лікувально-профілактичним та соціальним закладам (установам) хоспісам, учасникам АТО, ветеранам війни та праці, переселенцям, малозабезпеченим верствам населення, дітям, позбавленим батьківського піклування та сиротам.	Постійно	Проректор НПНР доц.Моргунцова С.А. Декани факультетів Голова ради з гуманітарної освіти та виховної роботи доц.Бідзіля П.О. Голова студентського самоврядування
30.	Вживати заходів щодо пропагування серед	Постійно	Голова ради з

	студентської молоді засад здорового способу життя.		гуманітарної освіти та виховної роботи доц.Бідзіля П.О. Голова студентського самоврядування
31.	Здійснювати заходи щодо гарантування безпеки перебування іноземних студентів на території України, недопущення виникнення конфліктних ситуацій та протиправних діянь, проведення відповідної виховної роботи.	Постійно	Перший проректор доц.Авраменко М.О. Декани факультетів
32.	Вживати заходів для виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», зокрема з питань пропаганди психічного здоров'я, консультування з відповідних питань студентів вищих навчальних закладів.	Постійно	Декани факультетів

3. Наказ ректору медуніверситету №262 від 25.08.2016р. «Про організацію навчального процесу у 2016-2017 навчальному році. Згідно цього наказу першим пунктом зазначено: *«В організації та здійсненні навчального процесу керуватися чинним законодавством України та нормативно-правовими актами ЗДМУ, дотримуватися норм Закону України «Про вищу освіту» №1556 від 01.07.2014» - ст.48 «Мова викладання у вищих навчальних закладах». Даний наказ доведено до відома всього колективу університету.*

За результатами перевірки звертаємося до Вас з проханням переглянути електронну сторінку кафедри та документацію, що стосується освітнього процесу у розрізі питання:

- оформлення всіх документів кафедри українською мовою - для забезпечення освітнього процесу вітчизняним студентам;
- українською, російською, англійською – для забезпечення освітнього процесу іноземним студентам (відповідно форми навчання).

Стан виконання даного питання буде доповідатися згідно затвердженого плану на засіданні Вченої ради університету.

4. Методичні рекомендації наставнику (куратору) академічної групи ЗДМУ. Журнал куратора затверджено ЦМР ЗДМУ (протокол №1 від 29.09.2016)
5. Методичні поради з проведення виховної роботи із земляцтвами. Затверджено ЦМР ЗДМУ (протокол №1 від 29.09.16)
6. Методичні поради для заступників завідувача кафедри з виховної роботи. Затверджено ЦМР ЗДМУ (протокол №1 від 29.09.16)

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ, ЗАВДАННЯ, ФОРМИ РОБОТИ ТА ФУНКЦІЇ ЗАСТУПНИКА ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ З ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Заступник завідувача кафедри з виховної роботи **зобов'язаний** здійснювати кураторство за такими напрямками:

1. При складанні навчально-освітньої програми з дисципліни в якості головної мети визначити формування умінь і навичок автономного світоглядного мислення, його освітньо-виховний потенціал;
2. Увести в практику обговорення світоглядно-методологічного виховного потенціалу навчальної дисципліни на кафедральних засіданнях;
3. У зв'язку зі зміною ідеологічних домінант суспільства (конституційно закріплений ідеологічний та світоглядний плюралізм) поліпшити просвітницьку роботу серед професорсько-викладацького складу, оскільки виховний вплив вони здійснюють насамперед як громадяни країни, а не як викладачі;
4. На всіх лекціях і практичних заняттях передбачити виховну мету, розкриваючи взаємозв'язок української науки і культури зі світовою наукою і культурою; відзначати внесок представників народів України у світову цивілізацію;

5. Проводити заходи щодо зміцнення моральності, профілактики правопорушень та утвердження здорового способу життя;
6. Сприяти формуванню професійних якостей сучасного спеціаліста та розвитку його особистісних якостей;
7. Проводити професійно-орієнтаційну, інформаційно-просвітницьку, культурно-виховну роботу зі студентами, спрямовану на розвиток їх творчих та інтелектуальних здібностей, залучення до різноманітної діяльності за інтересами, участь в культурно-освітній, спортивно-оздоровчій та інших видах діяльності;
8. Сприяти роботі рад студентського самоврядування факультетів, гуртожитків, медуніверситету в цілому;
9. Брати безпосередню участь в реалізації заходів ректорату на факультетах і гуртожитках;
10. Організовувати роботу наставників академічних груп студентів (участь у навчально-виховних і громадських, культурно-освітніх і культурно-виховних заходах у групі, робота з активом академічної групи).

Основними **завданнями** заступника завідувача кафедри з виховної роботи є:

- планування виховних заходів серед студентів, для чого передбачити у навчальних планах виховні функції в усіх формах навчальних занять, аудиторній та позааудиторній роботі;
- визначення мети і завдань виховної роботи, її організаційних принципів та основних напрямків, керуючись при цьому концептуальними засадами національної освіти та враховуючи специфіку кафедри, професійну спрямованість, запити і потреби студентів;
- формування професійних якостей спеціаліста медика як людини та особистості;

- проведення професійно-орієнтаційної, інформаційно-просвітницької, культурно-виховної роботи серед студентів як засобу розвитку їх творчих та інтелектуальних здібностей, залучення до різноманітної діяльності за інтересами, участі в культурно-освітній, спортивно-оздоровчій та інших видах діяльності;

- сприяння роботі органів студентського самоврядування факультетів, гуртожитків, навчального закладу в цілому;

- безпосередня участь у реалізації заходів, що проводяться з ініціативи Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, МОН, МОЗ, обласної, міської та районної адміністрації, ректорату на факультетах, у гуртожитках.

- організація роботи наставників академічних груп студентів, участь у навчально-виховних і громадських, культурно-освітніх і культурно-виховних заходах у групах; робота з активом академічної групи, індивідуальна виховна робота зі студентами групи; студентами, які проживають в гуртожитках, викладачами кафедри та ін.;

- розвиток у студентів творчого мислення, вміння об'єктивно оцінювати явища суспільного життя, аргументовано вести діалог, відстоювати свої переконання, дотримуватися активної життєвої позиції;

- проведення профілактичної роботи з попередження негативних проявів поведінки студентів;

- прищеплення студентам поваги до історії і традицій університету, виховання у них відповідальності за виконання своїх обов'язків і результати навчання;

- сприяння підготовці висококваліфікованих спеціалістів, здатних уміло застосовувати у своїй роботі засвоєнні знання; підтримання в колективі здорового морального клімату, організованості та правопорядку.

Основні форми роботи заступників зав. кафедри з виховної роботи:

- координація та контроль роботи по вдосконаленню навчальних програм з дисциплін, що викладаються на кафедрі, з метою якомога більш

повного і всебічного висвітлення проблем медичної етики, відповідно до вимог Етичного кодексу лікаря України;

- виховання патріотизму, належних морально-етичних якостей лікаря засобами широкого висвітлення в навчальному процесі, зовнішнього оформлення кафедри (інформаційні стенди, портрети тощо) та ін. внеску українських вчених у розвиток відповідної науки та його гуманістичного значення;

- організація заходів (оформлення інформаційних стендів, бесіди зі студентами, круглі столи) з відзначення визначних дат державного та регіонального значення, ювілеїв видатних українських вчених, зокрема, колишніх і нинішніх співробітників ЗДМУ;

- регулярний розгляд на засіданнях кафедри інформації працівників про проведену за звітний період виховну роботу, обговорення проблем, що виникають у процесі її здійснення, планування заходів на наступний звітний період;

- контроль за відвідуванням гуртожитків викладачами кафедр; звернення до керівництва університету з проблем, що виявляються в ході відвідувань і потребують для свого вирішення участі керівництва університету;

- розгляд і затвердження планів виховної роботи на навчальний рік кураторів академічних груп; обговорення проблем, що виникають у процесі здійснення ними виховної роботи, звернення (за потреби) до керівництва університету з відповідних питань;

- моніторинг морального клімату на кафедрі: виявлення та врегулювання конфліктних ситуацій; оцінка дотримання працівниками кафедри Кодексу честі викладача ЗДМУ; опитування студентів щодо наявності фактів хабарництва; підготовка пропозицій відносно застосування певних дисциплінарних заходів; звернення, в разі потреби, з відповідними пропозиціями до керівництва ВНЗ;

- підготовка пропозицій з покращення виховної роботи в ЗДМУ для ради з гуманітарної освіти та виховної роботи ЗДМУ.

У процесі здійснення своїх функціональних громадянських обов'язків заступники завідуючих кафедр з виховної роботи безпосередньо співпрацюють з завідуючим кафедрою, заступником декана з виховної роботи, радою з гуманітарної освіти та виховної роботи ЗДМУ, звертаються до них з відповідних проблем.

Заступник з виховної роботи завідувача кафедри має право контролю виконання виховної роботи у ВНЗ співробітниками кафедри. Крім того, він має право на забезпечення інформацією, необхідною для здійснення виховного процесу: нормативні документи, методичні матеріали.

Контролюючі функції полягають у:

- 1) зборі звітних матеріалів учасників навчально-виховного процесу;
- 2) перевірці ведення кураторами академічних груп необхідної документації (Журнал куратора);
- 3) перевірці відвідування виховних заходів, які проводяться членами підпорядкованої кафедри зі студентами ЗДМУ;
- 4) подання інформації завідувачу кафедри про заохочення або стягнення щодо виконавців виховної роботи на кафедрі.

СУТНІСНИЙ ВИМІР ПАТРІОТИЗМУ

Суттєвим недоліком досліджень будь-яких суспільних проблем, в першу чергу морально-етичних і безпосередньо пов'язаних із ними мистецьких, релігійних, політичних, є те, що при їх вирішенні велику роль відіграє суб'єктивний компонент учасників. Це заважає досягненню об'єктивних результатів, які тільки й можуть претендувати на науковий статус і, отже, на використання в управлінсько-виховній та просвітницькій практиці організації суспільного буття народу.

Звичайно, що від суб'єктивності не може позбутись і не повинна пересічна людина. Для неї, навіть попри наявність вищої освіти, істина безпосередньо впливає з власних відчужень. На це звернув увагу ще

давньогрецький мудрець Протагор, стверджуючи, що «людина є мірою всіх речей», у зв'язку з чим «все, що уявляється людям, те й існує». На цій підставі вже у добу Просвітництва був сформульований фактично основний закон, згідно якого «громадська думка править світом». Зрозуміло, що йдеться про світ суспільного, а не природного буття.

Драматизм людської історії якраз і зумовлений тим, що світом людських взаємин править не об'єктивна істина, а переважно суб'єктивна думка. На це звернув увагу видатний англійський філософ і громадсько-політичний діяч Ф.Бекон, який у своєму вченні про ідоли свідомості показав їх негативний вплив на зміст об'єктивних і тому наукових знань. Це: а) ідоли роду, які сприяють перенесенню на об'єкти змісту суб'єктивних уявлень людини про них; б) ідоли печери, які мають свої корені в суто індивідуальних особливостях свідомості кожної людини, що заважає їй бути об'єктивною; в) ідоли площі, коли вуличний суб'єктивний поголос, плітки, чутки тощо витісняють зі свідомості зміст наукових понять про об'єкти, внаслідок чого «слова просто гвалтують розум»; г) ідоли театру, коли свідомість людини «просвітлена» лише якимись одними вченнями, аксіомами, принципами, що заважає їй сприйняти їх відносність і стати на шлях всебічного підходу до об'єктів пізнання.

На негативний вплив громадської думки, просякненої зазначеними ідолами (інші значення – привиди, забобони, пересуди), вказував і К.Маркс, визнаний експертами Бі-Бі-Сі теоретиком №1 другого тисячоліття (!!), але нині забутий в Україні як справді об'єктивний і чесний, на противагу переважно суб'єктивному соціологу В.Леніну, науковець-соціолог. Ось його заключна теза з Передмови до «Капіталу»: «Я буду радий всякому зауваженню наукової критики. Що ж до пересудів так званої громадської думки, перед якою я ніколи не поступався, то моїм девізом, як і раніше, лишаються слова великого флорентійця (йдеться про Данте – *авт.*): «Прямуй своїм шляхом і не зважай на людський поговор!»» [4,с.13].

Подібний вступ потрібно брати до уваги при організації досліджень такої надважливої проблеми для будь-якого суспільства, українського

найперше, якою є проблема патріотизму. Щоб мати наукові результати, слід враховувати вимоги об'єктивного підходу до об'єкта дослідження. Насамперед формально-логічного закону тотожності, згідно якого від самого початку будь-якого обговорення всім його учасникам слід чітко визначитись відносно змісту понять, взаємозв'язок яких здатен адекватно відтворити сутність проблеми. Діалектична логіка вимагає всебічного підходу до вивчення всіх можливих проявів сутності, що забезпечує об'єктивно-науковий результат.

Якщо брати до уваги семантичний зміст терміну патріотизм, то це любов до своєї Батьківщини, своєї Вітчизни. Це означає, що патріотизм – поняття, яке відноситься до народу як його суб'єкта **в цілому** як **цілому**, **а не** до окремих соціальних структур, на які він поділяється під впливом різних політичних, економічних, духовно-культурних чинників. Звідси логічно випливає те, що формування почуття патріотизму, як і розуміння того, що означає патріотизм як категорія морально-етичної і водночас політичної свідомості людини, є невід'ємною функцією держави. Особливо ж тієї, яка визначена Конституцією як **унітарна**. Саме такою є Україна.

Дотримуючись зазначених вимог методології дослідження, потрібно визначитись зі змістом народу як суб'єкта патріотизму. Наведемо те, яке політико-правове значення для держави: «Український народ – громадяни України всіх національностей» (Преамбула до Конституції України). Оскільки в Україні є народи, для яких її територія є історично визначеною, питомою, автохтонною, а також представники народів, чиї державні утворення існують поза нею, варто навести перелік основних ознак, які характеризують приналежність людини до певного народу. Пошлемось на дослідження англійського економіста й соціолога Е.Сміта, оскільки в його доробку відображені основні тенденції народотворення в Європі.

Отже: «Етнічна група – це тип культурної спільності, що надає великої значимості міфів про походження та історичній пам'яті і вирізняється однією, а то й кількома культурними особливостями: релігією, звичаями, мовою, інституціями. Такі спільноти «історичні» в двох розуміннях: по-

перше, історична пам'ять доконечна для їхнього дальшого існування, по-друге, кожна з цих етнічних груп є продуктом певних історичних сил і, отже, може зазнавати історичних змін та розпаду» [6,с.29]. Звернемо увагу на ключові терміни: *міф, історична пам'ять, культура*. Тепер власне головні ознаки народу: «1) групова власна назва; 2) міф про спільних предків; 3) спільна історична пам'ять; 4) один або більше диференційних елементів спільної культури; 5) зв'язок із конкретним «рідним краєм»; 6) чуття солідарності у значної частини населення. Що більшою мірою даному населенню властиві ці атрибути (і що більше цих атрибутів властиві цьому населенню), то ближче воно підступає до ідеального типу етнічної спільноти, або *ethnie*. Де є такий комплекс елементів, перед нами вочевидь постає спільнота з історичною культурою і чуттям спільної ідентичності. Таку спільноту слід чітко відмежовувати від *раси* в розумінні соціальної групи, якій притаманні універсальні спадкові біологічні риси, що нібито визначають духовні особливості групи» [6,с.30].

Тут також відзначимо фактично головний і визначальний термін, який характеризує *народ* як соціально-духовну суб'єктну цілісність. А саме: *спільне* як водночас *суспільство-творче*. Таке, яке формує *патріотичну свідомість*, чітко й виразно спрямовану на створення такого громадського, тому політичного, інституту, який би сприяв розвитку усвідомленої приналежності кожного члена спільноти до *народної цілісності*. Тобто – до інституту держави як гаранта такого розвитку і захисту від також потужних асиміляційних тенденцій, адже, на превеликий жаль, приналежність до народу на буденному й переважно підсвідомому рівні формує мотиваційну домінанту в опозиції «свої – чужі». До останніх відносяться всі завойовані народи, оскільки, як це не сумно, але держави як політичні утворення презентують правителі, не завжди свідомі її соціокультурної народотворчої сутності. Звідси й політика асиміляції та зведення сутності патріотизму до любові, з одного боку, до неї, з іншого, до панівного народу, який, попри приниження владою, все ж у своїй більшості переконаний, що правлять

«свої», що краще, ніж «чужі». В чому йому постійно допомагають нібито «свої» правителі.

Знову пошлемось на К.Маркса, але не як на творця «ідолів театру», а об'єктивного мислителя. «Панівні думки суть ніщо інше, як ідеальне вираження панівних матеріальних (йдеться про об'єктивні, яких значно більше, ніж власне виробничих – *авт.*) відносин, як виражені у вигляді думок панівні матеріальні відносини; таким чином, це – вираження тих відносин, які й роблять один цей клас панівним, це, отже, думки його панування. Індивіди, що складають цей клас, ...панують також і як мислячі, як виробники думок, вони регулюють виробництво і розподіл думок свого часу; а це означає, що їх думки суть панівні думки епохи» [3,с.46]. Такий підхід є хибним, суб'єктивно-ідеалістичним, не науковим, тому має відійти в такому суспільстві, в якому «зникне необхідність в тому, щоб представляти особливий інтерес як всезагальний або «всезагальне» як панівне» [с.48].

Новітня українська дійсність доби незалежності дає підстави стверджувати, що є владне бажання представляти специфічні особливі бачення як виключно «всезагальні». Найперше цим грішать політичні партії, взаємини між якими відбуваються переважно в координатах «ми – вони», іноді навіть «свої – чужі». Що, звичайно, не може сприяти формуванню патріотизму як загальнонаціональній ідеї, яка має **об'єднати** всі верстви населення **в єдиний** «Український народ». Таке політико-партійне протистояння знайшло своє відображення в Конституції України, Стаття 15 якої зазначає, що «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державною як обов'язкова», то «маємо те, що маємо». А саме: постійну зміну політики залежно від того, яка політична сила стає владною, отже, починає нав'язувати суспільству свою **одноманітність**, видаючи її за єдино вірний погляд на сутність «всезагального». Звідси фактична відсутність патріотичного виховання, ідейний, отже, ідеологічний (вчення про ідеї і є ідеологія) сепаратизм, що загрожує *цілісності* держави.

Якщо справді бажати проявити державницьке бачення сутності патріотизму, то потрібно **відмовитись** від суто *регіонального* бачення ідеології патріотизму, який для України, вражений як в історичному, так і сучасному вимірах, ідеології «політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності» (ще за історичними мірками порівняно недавно певні частини України належали до Польщі, Австро-Угорщини, Чехословаччини, Румунії, РРФСР), щоб показати приклад загальноукраїнського розуміння проблеми. Адже очевидно, що для ідеології патріотизму існує одна-єдина професія – бути **громадянином – творцем громадянського суспільства і правової держави як його політико-правового інструменту.**

Принцип діалектичної всебічності до вирішення проблеми патріотизму можна реалізувати, якщо неупереджено підійти до аналізу всіх шести, а їх може бути й значно більше, головних ознак народу як суб'єкта державотворення. Причому, не лише із суто економічних мотивів, які домінували в 1991 році під час підготовки до проведення грудневого референдуму. Це дасть можливість знайти причини того, чому, по-перше, в масовій свідомості все ще не домінує гордовита самоназва «я – українець» як у власне політико-державному, так і тим паче соціокультурному та етнокультурному значеннях. Тут самоідентичність нерідко буває небезпечна у фізичному плані, не кажучи вже про психологічне пригнічення. Адже майже двадцятилітня «боротьба» певних політичних сил, кількість яких постійно збільшується, за надання нібито приниженій російській мові офіційного, державного, регіонального статусу фактично породжує постійний стресовий стан у мільйонів українців, свідомих того, що «мова – голос народної душі», яка голосить (плаче) над цілком реальною смертю народу, який дав назву державі і боротьба якого за власну державність почалась якраз зі створення Товариства української мови ім. Т.Г.Шевченка та висування від його імені народних депутатів до Верховної Ради УРСР у 1990 році, що суттєво сприяло формуванню в ній «державницького умонастрою» (Гегель).

Зауважимо також, що російська мова в першу чергу не може зараховуватись до мов національних меншин. Це для неї приниження, адже це мова не тільки високої світової культури, але й офіційно визнана мова міжнародних організацій, серед яких найбільш впливові – ООН, ЮНЕСКО. Врешті, це мова спілкування й отримання освіти для переважної більшості громадян України. Такий її статус наданий в діючій Конституції. Натомість, у Преамбулі до Закону «Про мови в Українській РСР...» зазначається, що державний статус українській мові надається як компенсація за несправедливості по відношенню до неї в минулому. Чи можемо ми розраховувати на її відродження, без чого навряд чи можна розраховувати на формування загальноукраїнського патріотизму, якщо майже всі роки незалежності на неї йде наступ? Питання риторичне...

Тут доречно буде послатись на відому лінгвістам гіпотезу Сепіра-Уорфа. Її зміст: «Мова нав'язує людині норми пізнання, мислення і соціальної поведінки: ми можемо пізнати, зрозуміти і здійснити тільки те, що закладено у нашій мові» [5,с.183]. Ось це нав'язування і є прояв примусової сили слова. «Слова, проголошені одним, невідворотним, фатальним чином визначають поведінку другого, якщо тільки не наштовхується на негативну індукцію, контрсугестію, що зазвичай шукає опору в словах третіх осіб або ж оформлюваних за такою людиною. У чистому вигляді сугестія є мовлення мінус контрсугестія. Остання на практиці іноді виражена з повною силою, але іноді в пониженій мірі – в оберненій залежності від ступеня авторитету особи, яка є джерелом сугестії» [5,с.187].

Якщо це так, то виявляється, що дві державних мови, а тим паче майже двадцять регіональних, то проблема патріотичного виховання потребує свого якнайоб'єктивнішого вивчення. В іншому разі Україну чекає «парад суверенітетів», який зупинити буде складно, якщо взагалі можливо. Адже прийнявши статус угорської мови як регіональної учасники конференції вчителів м. Берегове (!! – це освічена частина) прослухали гімн Угорщини, а не України.

По-друге. Міф про спільних предків також не розробляється на належному науковому рівні. Справа в тому, що міф – це не фантазія, яка не має об'єктивних підстав у свідомості людини. Навпаки, це первинна й вихідна форма світоглядної мотивації поведінки людини. Справа в тому, що фантазія – це внутрішня душевна й духовна реальність тих образів, які є в свідомості людини і які постійно підштовхують її до надання їм предметно-речових форм буття. Народи, які не мають власної міфології, не піднімаються до цивілізованого шляху розвитку. Звідси практика запозичення міфології войовничими загарбницькими народами у підлеглих народів, завдяки чому стає можливим їх соціокультурний, а не виключно агресивний (дикунський і варварський) розвиток. Адже на основі міфології твориться мистецтво і наука. Втілюючи образи фантазії в об'єкти природи, у людини, народів, людства в цілому формується об'єктивний підхід до них. Щоб «сказку сделать былью», потрібно знати закони буття, тобто мати наукову свідомість, на основі якої твориться і мистецтво.

Для формування патріотичної свідомості в її мотиваційно-діяльному спрямуванні, зважаючи на Києво-Руську міфологію, цілком можливо використати легенду про трьох братів – Іллю Муромця, Добриню Нікітича та Альошу Поповича, розподіливши їх поміж українцями, білорусами та росіянами. Тим паче, що в час національно-патріотичного відродження в добу перебудови були віднайдені мощі Іллі Муромця й поміщені до Києво-Печерської лаври. На жаль, у подальшій історії цей факт не був використаний. При цьому, однак, не слід вчиняти так, нібито це один народ: адже кожен брат створює свою родину, яка для нього і є *Родиной*. Слід підтримувати дружні й братерські відносини поміж братніми родинами, але пам'ятати, що це все-таки різні родини. Між тим ми є свідками постійного прагнення певних політиків, які зраджують об'єктивно-науковому підходу до родинних відносин і постійно ведуть мову про якийсь один-єдиний народ. Таким чином патріотизм не формується. Навпаки, продукується його полярна протилежність – шовінізм.

Тут доречно звернутись до неправомірно забутої праці В.Леніна «До питання про національності або про «автономізацію»». В ній він звертав увагу на недостатність формальної рівності всіх націй в багатонаціональній державі. Потрібно «компенсувати так чи інакше своїм ставленням або своїми поступками по відношенню до іногородця ту недовіру, ту підозрілість, ті образи, які в історичному минулому нанесені йому урядом «великодержавної» нації» [2,с.18]. Звичайно, він мав на увазі царську Росію. Але чи не такі ж приниження й образи терпіли українці, особливо ж свідомі власної національної ідентичності й водночас не вражені шовінізмом, за доби СРСР? Чи не національні приниження стали однією з головних причин його розпаду? Чи не те ж саме відбувається й за доби сучасної України? Чи пропагуються у нас власне українські генії як ті легендарні герої, необхідні для формування народу в якості суб'єкта державотворення?

По-третє. Національною ідеєю, яка не має партійно-політичного ідеологічного забарвлення, є «спільна історична пам'ять». Але чи формується вона у нас на об'єктивній науковій основі? Велика кількість праць з історії України, з одного боку, демонструє діалектичну вимогу всебічного підходу до об'єкта дослідження, з іншого, працює на ідеологію плюралізму, але, на жаль, не на формування «спільної історичної пам'яті» для всього Українського народу в його конституційному визначенні. Звідси й практика регіонального підходу до розуміння й формування патріотизму, підсилювана як політичними партіями та підпорядкованими їм науковцями, так і підручниками відповідного краєзнавчого, а не народознавчого змісту. А суб'єктами патріотизму має бути в першу чергу молодь, народжена в незалежній Україні. Коли така спільна історична пам'ять не формується, маємо соціологічні дані, згідно яких понад 50% молоді бажали б виїхати з України.

Чи можна створити спільні підручники з історії України, розуміючи під нею історію політичного, економічного, духовно-культурного, релігійного життя всіх народів і народностей, які проживали на її сучасній території? Звичайно. Для цього достатньо пам'ятати, що мислення, як інструмент

наукового пізнання, це уміння об'єднати різноманітне, знайти його спільну основу, спільний знаменник, який би і став знаменом і знаменням для сучасників. Звідси вся духовна продукція, яка впливає на зміст свідомості народу, має вироблятися колективами науковців, які представляють різні регіони держави і приймають спільну загальну концепцію не голосуванням, а консенсусом, узгодженістю, яка породжує згоду і злагоду, а не розбрат. Причому, це мають бути науковці, здатні, за К.Марксом, проявити стоїцизм в науці, що передбачає протидію власному суб'єктивізму, відвертає їх свідомість від «догідливої апологетики» та спрямовує її на «безкорисливі дослідження». Як і вимогу М.Вебера, який наголошував на неприпустимості впливу політичних симпатій на науковців, які є викладачами навчальних закладів.

По-четверте. Спільна культура має розумітися саме як спільність різноманітного, оскільки культура є наслідком індивідуальної й народної творчості. Проте тривалість історичних зв'язків між різними суб'єктами культури виокремлює в них певні диференційні риси. Над тими, які вони, варто подумати науковій громадськості, а не заперечувати її наявність взагалі, або ж зводити до звичного стереотипу про її «селянськість». Оскільки культура має свої корені в людських почуттях та визначається, за геніальним Л.М.Толстим, як засіб передачі людських почуттів, то можна погодитися із думкою А.К.Бичко про те, що такими ментальними рисами українського народу, які знайшли своє відображення в культурі, є *кордоцентризм*, *антеїзм* і *космізм*. Саме ці риси, завдяки П.Юркевичу, суттєво вплинули на російську культуру, про що свідчать російські історики і філософи П.Ключевський, В.Соловйов, Г.Шпет та ін.

По-п'яте. Не сприяє формуванню загальноукраїнського патріотизму й те, що «зв'язок із конкретним «рідним краєм»» розуміється як *краєзнавство*, а не як *народознавство*. Край – це **країна**, а не її *окраїни*. Тим більше, що вже сама назва держави «Україна» підштовхує до цього: патріотизм – це прояв любові до *країни України як рідної Батьківщини*. На початку статті якраз і йшлося про те, що формування патріотизму – державне завдання.

Регіонально-краєзнавче розуміння може мати позитивне значення тільки в тому випадку, коли підпорядковане цілому. В іншому випадку воно породжує сепаратизм.

По-шосте. Якщо відсутні попередні п'ять чинників, не можна вести мову про наявність «чуття солідарності у значної частини населення». І його реально немає. Інакше як можна пояснити той факт, що постійно впродовж всього періоду незалежності робляться спроби піддати сумніву святість державних символів, якими є гімн, прапор, герб. Як і факт неприйняття Верховною Радою як найвищим законодавчим органом Великого герба, хоча вимоги до нього прописані в Конституції України. Навпаки, по відношенню до них у законодавців (!!) є постійний плюралізм, хоча має бути **постійний** принцип безумовної поваги, також **постійно** підтверджуваний їх належною дієвою поведінкою, яка б демонструвала народу, громадянам **святість** цих символів.

Література

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – ВАТ «Дніпрокнига», 1996.
2. Ленин В.И. Последние письма и статьи. – М., Политиздат, 1981. – 71 с.
3. Маркс К., Энгельс Ф. Немецкая идеология // В кн.: Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. – М.: Политиздат. – 1955. – Т. 3. – С.7-453.
4. Маркс К. Капітал. Критика політичної економії // К.Маркс і Ф.Енгельс. Твори. – Т.23. – К., Політвидав України. – 1963. – С.7-728.
5. Поршнеv Б.Ф. О начале человеческой истории. – М., Мысль, 1994. – 482 с.
6. Сміт Е. Національна ідентичність. – К., Основи, 1994. – 224 с.

ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Попередньо визначимо суть національно-патріотичне виховання. Це, насамперед, формування у населення будь-якої країни знання, поваги й любові до історичної матеріальної й духовної спадщини тих народів, які є її громадянами. Тепер спробуємо навести основні положення, на яких має формуватись і фактично формується почуття патріотизму. В даному випадку йтиметься про студентську молодь, яка свідомо обрала духовно-пізнавальний спосіб життя після закінчення загальноосвітньої школи. Саме тому ми відносимо до патріотизму як певного почуттєвого стану людини знання, маючи які в першу чергу про історію свого власного народу, можна виховати в собі усвідомлену та стійку життєву патріотично спрямовану позицію.

1. Слід виходити з аксіоматичного положення про те, що студент – це сформована особистість, яка має право на вільний вибір світоглядних орієнтацій, гарантованих йому Конституцією України як її громадянину. Не слід забувати, що процес виховання насправді являє собою процес перевиховання. По-перше. Характер людини, який багато в чому визначає її життєву долю, за даними соціальної психології й педагогіки, є усталеною величиною вже десь у віці п'яти років. По-друге. Усталеність характеру визначена психофізіологічно – генетичним кодом людини. По-третє. Виходячи з цього, завдання соціалізації людини полягає в подоланні природно-біологічно визначеного егоцентризму (асиміляція домінує над дисиміляцією) в необхідний для суспільного способу життя соціоцентризм. Тому важливо, по-четверте, реалізувати гуманістичний підхід до виховання як перевиховання. Це можна здійснювати на шляху засвоєння (асиміляції) духовно-практичного досвіду людства загалом, починаючи, звичайно, із засвоєння історичного досвіду власного народу.

Складність патріотичного виховання в сучасній Україні в тому, що ідеї гуманістичної педагогіки в ній розвивались за логікою розвитку народу, який не мав власної держави як того необхідного інституту, який би підтримував і

закріплював властиву їй політичну сутність як сутність громадську, народну. Вже Аристотель зазначив, що становлення людини в якості моральної істоти, що має почуття патріотизму, здійснюється на шляху «людина в родині – поселення – декілька поселень – держава». Це означає, що її становлення в якості політичної істоти проходить в напрямку від родини/сім'ї до суспільства, до народу. Отже, процес виховання має органічно перевести любов до батьків у любов до Батьківщини. Таке переведення вже здійснює система освіти, яка долучає людину до історії свого народу у всіх її проявах.

Проблеми, з якими зіштовхується новітнє українське суспільство, зумовлені нерозвиненістю у свідомості його громадян почуття національної ідентичності. Такий її стан маємо через історично сформований комплекс політико-державної неповноцінності, який виробив стійку «хутірську» філософію у вигляді максими здорового глузду «моя хата скраю», а не в країні.

Завданням гуманістичної педагогіки вищої школи якраз і має стати підготовка людини-громадянина, свідомої й свідомого як власне індивідуальної, так і народної та загальнолюдської сутності. Свідомість людини тривимірне, тому така педагогіка *зобов'язана пов'язати в ній нинішнє з розумом минулого і на його основі вказати перспективи майбутнього, того, що має бути.* Історичним народом є той, для кого індивідуальна свідомість громадян чітко й виразно визначена змістом історії його народу в його історичних зв'язках з іншими народами. Так індивідуальне піднімається до загально родового понятійно-категоріального способу мислення. Адже саме мислення є нічим іншим, як умінням об'єднати різноманітне не лише для органів відчуття, але й для просвітленого розуму. Ось чому «знання – сила». Як відзначав Гегель, маючи на увазі людину в зародку, потенційну, новонароджену, ще не актуалізовану: «*для себе він (зародок – авт.) такий лише як розвинений розум, який перетворив себе в те, що він є в собі*» [1, с.11].

Вищий навчальний заклад якраз і покликаний поставити молоду людину вище себе самої в тому сенсі, що вона володіє не лише знаннями, а

розвинула з себе самої засобами навчальних дисциплін, в першу чергу суспільно-гуманітарних, **Вміння, Навички, Знання** до професійного рівня застосування. У цьому сенсі, очевидно, слід розуміти аббревіатуру **ВНЗ**.

2. Зважаючи на сказане та на положення Конституції України, згідно яких «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» (Ст. 1), що кожна людина «має право на повагу її достоїнства» (Ст. 28), «на свободу та особисту недоторканість» (Ст. 29), що «ніхто не може піддаватись втручанню в його особисте і сімейне життя» (Ст. 32), що «кожному гарантується право на свободу мислі і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань» (Ст. 34) і що «кожен має право на свободу світогляду та віросповідання» (Ст. 35), більше того, «кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і розповсюджувати інформацію усно, письмово або іншим способом – за власним вибором» (Ст. 34), ми повинні виходити з того, що виховна робота зі студентами як право-суб'єктивними громадянами має вестись виключно через вплив на їх свідомість всього комплексу навчальних дисциплін, серед яких пріоритетними, а не лише єдино можливими, є суспільно-гуманітарні навчальні дисципліни.

3. Крім того, вплив має бути чітко підпорядкований правовим визначенням змісту навчальних дисциплін як вплив не примусовий, а просвітницький, не моралізаторський, а здійснюваний в координатах «проступок – належне покарання», «гарний вчинок – винагорода». Це також відповідає вимогам Ст. 59 «Кожен має право на правову допомогу», як і Ст. 68, яка зазначає, що «незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності», і Ст. 61, згідно якої «юридична відповідальність особи має індивідуальний характер».

4. Як висновок з наведених конституційних норм: вся система освіти, навчання і виховання має здійснюватись під кутом трансформації правосвідомості у правозастосування. В.Ленін говорив про те, що вона має здійснюватись на основі комуністичної моралі і ми бачили, що з цього вийшло. Той же К.Маркс погоджувався з Ш.Фур'є про те, що мораль – це безсилля в дії, а Л.Фейєрбах вбачав недолік моралі в тому, що вона багато

обіцяє, але мало що здатна виконати, тому закликав довірити свою долю праву, яке мало обіцяє, але неодмінно виконує те, що обіцяє.

5. Не є виключенням і національно-патріотичне виховання, яке має здійснюватись на основі максимально ефективного і водночас відповідального навчально-освітнього процесу, а не як система проведення якихось заходів у вільний від навчання час, який вже не належить навчально-освітньому закладу, а студенту. Звичайно, що можна організовувати якісь громадські заходи національно-патріотичного спрямування. Але пам'ятати, що на них примусово в жодному разі не потрібно «приводити, привозити, примушувати до участі» аудиторію. Тут варто слідувати В.Маяковському, який у виразній поетичній формі писав: «Я счастлив, что я этой силы частица, Что общее – даже слёзы из глаз. Сильнее и чище нельзя причаститься К великому чувству по имени класс». В нашому випадку це клас, спільний за почуттям патріотизму. Ідеї, як відзначав К.Маркс, завжди осоромлювали себе, тільки-но відривались від інтересу людей. А інтерес – це щось внутрішнє, те, що йде від душевної схильності людини, завжди схильної до наповнення цілим, загальним, спільним.

6. Національно-патріотичне виховання під правовим і навчально-освітнім кутом зору означає:

- розуміння того, що таке народ як етнокультурна й соціокультурна і нація як політико-правова спільноти;
- знання історії народу та закономірностей його трансформації в націю;
- свідомо обрану народну й національну ідентичність;
- розуміння необхідності завершення народного й національного розвитку створенням держави національного політико-правового типу;
- стійку любов до таких спільнот як об'єктивних умов індивідуального розвитку;
- сформоване почуття толерантності до людей з іншою народно-національною ідентичністю.

Щодо останнього хочемо зауважити наступне. В попередній радянський період патріотизм корелювався з інтернаціоналізмом. І це мало

свої підстави, оскільки держава була інтернаціональною. Причому, визнавалось право кожної національної республіки на самовизначення засобом виходу з її складу. Що, врешті, й відбулось мирним правовим способом – через народні референдуми в більшості республік. Щодо інтернаціонального складу України таких безумовних об'єктивних підстав немає. Справді, в ній проживають *представники* понад ста народностей і національностей. Але представники будь-якого народу, що існує як цілісність *за межами* держави їх проживання, це не народ як цілісний автономний суб'єкт політичного, економічного, духовно-культурного історичного розвитку. Звичайно, що вони мають право на національну самоідентифікацію, окрім права на державне самовизначення навіть у випадку компактного проживання. Якраз останнього в Україні не мають майже всі представники різних народностей і національностей. Тому вона унітарна республіка і, за міжнародними критеріями, не поліетнічна, а моноетнічна країна, оскільки в ній 78% українців, а межа визначена у 70%.

Безумовно, що це питання досить складне. Головне, щоб його вирішення відбувалось не за емоційними вимогами націоналістично чи шовіністично орієнтованих партійних політиків, а в колі об'єктивно налаштованих науковців як представників чистого від проявів суб'єктивізму розуму.

7. Якщо таким чином буде здійснюватись навчально-освітній процес, можемо розраховувати на формування у студентів стійких патріотичних почуттів. Зазначимо, що вони і мають стати змістом національної ідеї. Більше того, вони складають її зміст у країнах, громадяни яких пишаються тим, що вони французи, німці, ізраїльтяни, американці чи росіяни. Так, аби стати громадянином Сполучених Штатів Америки, потрібно скласти три обов'язкових іспити: з історії країни; англійської мови як єдиної державної, хоча майже 80 млн. її громадян є іспаномовними; Конституції США. Не випадково, що майже 80% громадян цієї країни, що мешкають у власних будинках, починають день з підняття символу держави – національного прапора. З іншого боку, вказана кількість іспаномовних громадян, за

прогнозами фахівців, може спричинити до розпаду країни десь на межі 2040 року. Нам варто добре подумати над тим, чи це саме не загрожує розпадом нашої ще зовсім молоді держави.

8. У чому проблема вищих навчальних закладів при реалізації завдань національно-патріотичного виховання? – До нас приходять молоді люди зі вже сформованим і багато в чому деформованим розумінням своєї національно-патріотичної сутності. Адже «моральне право» на виховний вплив у формуванні їх свідомості має родина, оскільки з неї «начинається Родина». І впливати на неї поза родини-сім'ї, поза батьків вже можна тільки навчально-освітнім чином, на що ми і наголосили у пп. 2 і 3.

9. Оскільки традиційно навчально-освітнє виховання покладається на кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін (хоча це неправильно, адже учня, студента виховує вчитель прикладом втілення в собі знань і адекватних їм способом життя: моральне тотожне об'єктивному закону, а не якомусь етичному вченню), не зовсім правильно видається практика МОЗ і МОН України, які постійно зменшують кількість навчальних годин на них, а деякі навіть просто знімають з навчальних програм. Між тим навчитись мисленню можна лише засобами тих дисциплін, які потребують формування навичок абстрагування, формалізації та ідеалізації.

10. Заключне положення. Головне правило навчально-освітнього способу виховання гласить: вихователь, вчитель, викладач зобов'язані бути вихованими і освіченими. Інакше довіри до них не буде, а вона складає фундамент системи освіти. А вихователями є не лише викладачі суспільно-гуманітарних кафедр. Тому виховний вплив мають і зобов'язані здійснювати всі ті, кого відносять до професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів.

Висновок. Молодь є тією соціальною структурою будь-якого суспільства, для якої духовне самоствердження засобами розумно-вольового мислення є першочерговою проблемою. Саме для неї органічним є аксіоматичне визначення себе як центру, довкола якого твориться власна історія як водночас історія суспільна. Це впливає з особливостей

міфологічного світогляду як вихідного й первинного, засобами якого людина самостверджується не лише як істота, що творить богів та практику ідолопоклонства, але й змагається з богами, які суть ніщо інше, як персоніфіковані власні душевні й духовні потенції. Якщо релігія в її церковно-інституціональному вигляді принижує цей потенціал («змирись горда людино!»), то філософія підносить, закликаючи до розвитку в кожній людині автономно-суб'єктного способу мислення як тієї максими, до якої вона здатна піднятися в тому випадку, коли саму себе зробить об'єктом пізнання і водночас предметом всебічного вивчення.

Філософ №1 ХХ ст. М.Гайдеггер звертав увагу на необхідність зважати на те, що має бути «елементарна готовність до внутрішньої небезпеки філософії», адже лише вона здатна «підняти власну присутність і присутність інших до плідної запитальності». Це тому, що «філософія – протилежність будь-якій заспокоєності та забезпеченості. Вона вирва, всередину якої затягує людину, щоб тільки так вона без фантазування змогла зрозуміти власну присутність. Через те, що правда такого розуміння є щось останнє і граничне, вона має постійним і небезпечним сусідом найвищу недостовірність. ...і все загострюється ще тим, що це останнє і граничне має бути таким, що саме по собі розуміється і є найбільш вірогідним для кожного, адже в такому вигляді філософія тільки й виступає» [3,с.342].

У зв'язку з цим бажано, щоб проблема патріотизму вирішувалась не стільки присутністю в залах учасників конференцій, скільки спільним розумінням сутності цього важливого духовно-практичного феномена, щоб у свідомості якомога більшої кількості людей, особливо ж освітян і вихователів, було сутнісне розуміння. На жаль, філософія як навчальний предмет у такому своєму вигляді не може сформувати у студентів навичок свободомислення. Цьому заважає те, що підхід до неї такий же, як і до інших предметів – тобто внормований. Між тим вона як процес «мислення про мислення» (Аристотель) за своїм призначенням покликана розвивати навички автономного мислення про сутнісні виміри метафізичних, а не фізичних сутностей. До таких якраз і відноситься проблема патріотизму в

його народознавчому етнокультурному і соціокультурному визначеннях. Метафізичні об'єкти пізнання, не маючи просторово-часових вимірів свого буття, розвивають мислення, не даючи йому можливості зупинитись на якихось усталених значеннях. Патріотизм як такого роду об'єкт пізнання і є тією вирвою, яка затягує в себе кожного, хто наважується «без фантазування зрозуміти власну присутність». Йдеться про духовну присутність індивіда до об'єктивного історичного духу народу, засобами чого можна стати родовою істотою, яка діє так, як їй *на роду* велено *народом*. Але для цього потрібно знати історію власного народу, його суб'єктивний дух, що, ставши історичним, діє як об'єктивний дух, як закон тяжіння до нього.

Виходячи з цього, неприпустимо постійно скорочувати навчальні години на суспільно-гуманітарні дисципліни. В першу чергу на історію України та філософію як школу, яка розвиває мислення, дає простір для думки, творить простір свободи. Адже зрілість не вимірюється віком біологічного життя людини. Зрілою, *дорослою* людиною є та, яка *доросла* до духовної зрілості свого народу, вік якого – історія, а не сучасність. Знову пошлемось на видатного мислителя, який був директором гімназії і професором університету, Гегеля. «Суть справи вичерпується не своєю метою, а своїм здійсненням, і не *результат є дійсне ціле, а результат разом зі своїм становленням*; мета сама по собі є нежиттєве загальне. Голий результат є труп, що залишив позаду себе тенденцію» [1,с.2]. Це означає, що мета може бути досягнута лише на шляху формування історичної свідомості, адже кожне наступне покоління стоїть на плечах своїх пращурів і попередників. Людина не може ефективно діяти без натхнення. А найбільш ефективний натхненник патріотичних почуттів – історичне знання, отримане засобами автономного мислення, а не засобами вправління пам'яті.

Література

1. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. – М., 1959. – Т.ІУ. – 440 с.
2. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – ВАТ «Дніпрокнига», 1996.
3. Хайдеггер М. Время и бытие. – М., Политиздат, 1993. – 483 с.

МОРАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ ВИКЛАДАЧА ЗДМУ

В статуті Львівської братської школи було записано:

«...учитель має бути благочестивий, розумний, смиренномудрий, лагідний, не п'яниця, не розпусник, не хабарник, не сребролюбець..., а підмога благочестя, що являє з себе образ добра в усьому».

КОДЕКС ЧЕСТІ ВИКЛАДАЧА

ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Честь дорожча за життя...

Ф. Шіллер

Кодекс честі викладача ЗДМУ – це, з одного боку, органічне поєднання традиційних морально-етичних норм, які базуються на ціннісних ідеалах світогляду українського народу, його історичної та культурної спадщини. З іншого, честь в ЗДМУ розуміється як стрижневий камінь загальнолюдської мудрості, сформованої кращими представниками просвітителів. Тому, реалізуючи освітні завдання, кожен викладач повинен дотримуватися як загальнолюдських принципів моралі, гуманізму, плюралізму думок, поваги до особистості як вищої цінності суспільства незалежно від її соціального стану, віросповідання, національності, статі, віку тощо, так і традиційного кодексу честі викладача, вчителя, наставника.

Викладач є центральною постаттю всього освітнього і виховного процесу – Вчитель, Педагог, Вихователь.

Основна, місія викладача – навчатися самому і передавати свої знання іншим.

Чесне, відверте і послідовне слово викладача стає для студентів нормою поведінки, стимулює їх до самостійної пізнавальної діяльності.

Пріоритетним напрямком в організації виховного процесу є індивідуальний підхід до виховання студентів як особистостей, стимулювання їх внутрішніх зусиль до саморозвитку і самовиховання,

духовного пошуку, створення освітньо-виховного середовища, широке залучення до здобутків духовної та моральної культури нації.

Викладач ЗДМУ – це:

- творець здорового морального клімату в колективі, принциповий противник будь-яких проявів недисциплінованості, безкультур'я та безвідповідальності, приклад гуманістичної поведінки для студентів;

- зразок високої культури, моралі, активний пропагандист культурних традицій України і борець за їх розвиток в університеті;

- безумовний дотримувач приписів моральних та етико-правових актів з питань вищої освіти, який не допускає посадових зловживань, правопорушень і хабарництва;

- приклад професійного ставлення до виконання службових обов'язків, порядності та дотримання вимог трудової і навчальної дисципліни;

- професіональний фахівець своєї справи, прихильник діалогових норм навчання, тому постійно працює над підвищенням науково-теоретичних знань і педагогічної майстерності;

Правила Кодексу честі однакові для всіх викладачів, незалежно від посади і терміну роботи.

Особисті якості викладача:

Викладач – це, передусім, патріот України, свого університету, носій громадянської правосвідомості.

ПАТРІОТИЗМ – це наповненість свідомості засвоєними й водночас незмінними цінностями народу, до якого належить людина; це оволодіння духовними скарбами його культури; це також уміння проявити їх у власному способі життя і передати його вихованцям; разом з тим це наповненість свідомості культурою народів світу.

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ – здатність до визнання цінностей суспільства, в якому він живе, і водночас збереження власної незалежності і свободи, дотримання загальнолюдських принципів моралі гуманізму, плюралізму думок, поваги до особистості як вищих цінностей суспільства.

НАЯВНІСТЬ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ, який виявляється у соціальній сфері у таких формах, як праця, пізнання, спілкування.

КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНІСТЬ – це специфічна особливість демократичного суспільства, яка припускає формування відповідного типу людини, здатної до динамічної горизонтальної та вертикальної соціальної та професійної мобільності, зміни діяльності, знаходження ефективних рішень у складних умовах змагальності в усіх сферах життєдіяльності.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ – наявність практичних навичок щодо його підтримки та вміння сформуванати у молодих людей потреби у здоровому способі життя, стверджувати престижність здоров'я.

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ, САМОСТІЙНІСТЬ ТА ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ – це вміння не лише приймати самостійні рішення, сміливо впроваджувати їх у життя, але й нести повну відповідальність перед суспільством і перед собою за їх наслідки.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ – це не лише висока загальна методологічна та методична освіченість, але вміння трансформувати її у навчально-виховний процес, вміння викликати пізнавальний інтерес у студентської аудиторії. У свою чергу, педагогічна майстерність викладача включає в себе такі необхідні складові:

- стійкі світоглядні переконання;
- високу моральність;
- глибоке знання навчального предмета, загальну наукову ерудицію;
- знання норм, правил, навичок, які повинні бути прищеплені студенту як майбутньому фахівцю;
- досконале володіння методикою навчання і виховання.

ОРГАНІЗАТОРСЬКІ ЗДІБНОСТІ – вміння створити належне навчально-освітнє й водночас педагогічно-виховне середовище, умови, в яких студент прагнув би актуалізувати свої потенціальні можливості.

ПОЧУТТЯ ГУМОРУ ТА ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ – освітньо-педагогічний процес не зводиться лише до передачі й засвоєння наукових знань, тому ці якості необхідні як засіб певного виховного відпочинку від їх змісту.

КОМУНІКАБЕЛЬНІСТЬ – уміння спілкуватися зі студентами, емоційна гнучкість поведінки.

ВАРІАТИВНІСТЬ – здатність використовувати різні підходи до технології виховання, націленого на:

- відтворення досвіду попередніх поколінь, їх ідеалів і цінностей;
- формування гнучкого/діалектичного способу мислення;
- прийняття ймовірних рішень у сфері професійної діяльності;
- готовності до адекватних дій в умовах невизначеності.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ – готовність до сприйняття плюралізму думок, підходів, ідей задля вирішення проблем навчально-освітнього процесу, який відбувається в умовах усталеної демократії.

ІНТЕЛІГЕНТНІСТЬ – високий рівень загальної культури, органічно трансформований в бездоганну морально-етичну поведінку, завдяки чому людина/викладач стає прикладом для наслідування, набуває якості харизматичної особи.

ЧЕСНІСТЬ І ПОРЯДНІСТЬ – якісне виконання своїх обов'язків як у професійному сенсі, так і заради забезпечення національних інтересів України.

КОДЕКС ЧЕСТІ СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Для вченої й освіченої людини жити — значить мислити.

Цицерон

Студент! Пишайся університетом, шануй його, відмінно навчайся і мужній у ньому!

Будучи студентом університету, беру на себе виконання основних моральних та етичних норм і правил цього навчального закладу:

Дотримуватись законів України, статуту та правил внутрішнього розпорядку університету.

Бути гідним і достойним громадянином України.

Бути патріотом України та свого університету, докладати максимум зусиль для оволодіння теоретичними та спеціальними знаннями, практичними, професійними навичками, необхідними спеціалісту вищої кваліфікації.

Використовувати набуте знання на благо своєї Вітчизни.

Виконувати графік навчального процесу, своєчасно здавати заліки й іспити

Брати активну участь у науковому, культурному, спортивному та громадському житті університету.

Поважати викладача як людину та особистість.

Дотримуватися правил співіснування, взаємоповаги та взаємодопомоги серед студентів університету.

Свято берегти та примножувати славні традиції свого народу та університету.

Зберігати та примножувати матеріально-технічну базу університету.

У свою чергу університет забезпечує права студента на:

Вибір форми навчання.

Безпечні умови навчання, праці та побуту.

Трудову діяльність у позанавчальний час.

Користування навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою та оздоровчою базами ЗДМУ.

Участь у науково-дослідних роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах

Участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, призначенні стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення.

Пільговий проїзд студентам, які навчаються за денною формою навчання, та студентам, що навчаються на контрактній основі, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України

Забезпечення гуртожитком у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Отримання стипендії відповідно до законодавства.

Моє студентське життя повинно пройти під гаслом "Честь і гідність!"

ВИХОВНА РОБОТА КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ – ВАЖЛИВА ЛАНКА В ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ

Для забезпечення постійного управління навчально-виховним процесом кожній академічній групі першого і другого курсів наказом ректора ЗДМУ на початку навчального року призначають куратора (наставника). Куратор разом зі студентами складає план виховної роботи на навчальний рік, який затверджує заступник декана факультету з виховної роботи. План узгоджується з Радою гуманітарної освіти та виховної роботи ЗДМУ та Радою факультету.

При організації виховної роботи викладачу-наставнику слід виходити з того, що студентська група – це центр формування фахівця. Навчальна студентська група – складне й багатогранне соціальне явище. Одним із головних напрямків організаційно-виховної роботи в академічній групі під керівництвом викладача-наставника є формування студентського колективу на основі високої зацікавленості, спрямованої перш за все на навчальну діяльність, шляхом створення культу навчання та його високої якості.

Досвід нашого університету свідчить, а практика підтверджує, що об'єднання індивідуальностей в студентський колектив не є одноразовим актом, а передбачає копітку роботи наставника й поділяється, принаймні, на чотири основних етапи. Перший – управління й організація групи цілком тримається на вимогах наставника. Це вихідний стан групи, якій ще тільки необхідно стати колективом. Другий – в групі відбулося формування

активу, який, підтримуючи наставника, починає ставити вимоги до колективу. Третій – з'являється вимогливість колективу студентської групи до кожного студента. Четвертий – кожний студент групи набуває і посилює вимогливість до себе і до товаришів.

У складний і відповідальний період початкового становлення групи в якості колективу викладач-наставник разом зі студентами повинен визначити найбільш важливі й перспективні – як індивідуальні, так і групові – стратегічні й тактичні завдання, шляхи та засоби їх реалізації.

Це передбачає формування раціональної організаційної структури групи, створення дієздатного активу студентів, визначення і конкретизацію необхідних соціальних ролей членів групи, вміння глибоко розбиратись у специфіці міжособистісних стосунків, не допустити утворення мікрогруп із числа малоактивних і пасивних студентів, ізоляції окремих з них.

Одне з головних завдань викладача-наставника – створення здорового морально-психологічного клімату в групі, виявлення інтересів студентів, їх здібностей для залучення до участі в науковій роботі, культурно-спортивних заходах, що сприятиме формуванню загальнолюдських ціннісних орієнтацій. У понятті «ціннісна орієнтація» ми вбачаємо комплекс світоглядних, політичних і моральних цінностей, що впливають на світосприйняття й життєву позицію особистості студента.

Студенти, особливо молодших курсів, відчувають чималі труднощі у навчанні. Не випадково більше 90% студентів перших і других курсів за результатами останнього соціологічного дослідження в університеті висловилися за відродження роботи інституту-кураторів.

З якими проблемами зустрічається студент, вступивши до ВНЗ? Це, передусім, нова, порівняно із середньою школою, організація навчання, великий обсяг самостійної роботи, брак навичок з цієї роботи, невміння працювати з книгою, слухати і конспектувати лекції і т.д. Якраз у подоланні цих труднощів велику організаторську роль мають відігравати викладачі-наставники.

План організаційно-виховної роботи куратора академічної групи медуніверситету також передбачає ознайомлення з: а) правилами та обов'язками студентів; б) «Правилами внутрішнього розпорядку» у ВНЗ, умовами проживання в гуртожитках, вимогами Статуту ВНЗ; в) організацією виховної роботи серед студентів групи, які проживають у гуртожитках; г) організацією та проведенням зустрічей студентів академічної групи з державними діячами, ветеранами праці, Великої Вітчизняної війни, працівниками культури і мистецтва, правоохоронних органів, органів здоров'я; д) духовно-культурними надбаннями музеїв, театрів, естрадно-концертних програм, художніх виставок, екскурсій.

Діяльність куратора академічної групи медуніверситету спрямована на:

- формування культури і професійних якостей сучасного спеціаліста;
- набуття студентами групи сучасного досвіду успадкування духовних надбань українського народу;
- залучення студентів до наукової роботи, проведення національно-культурної, просвітницької та організаційно-педагогічної роботи серед молоді;
- формування історичної пам'яті, національної свідомості, гідності та чіткої громадянської позиції студента;
- допомогу студентам в оволодінні новим інтелектуальним баченням світу і свого місця в ньому, розвиток здібностей особистості, їх повноцінну реалізацію в різних видах діяльності;
- постійне співробітництво, співтворчість зі студентським активом та органами студентського самоврядування, молодіжними творчими об'єднаннями, рухами, а також організацію життєдіяльності колективів академічних груп, розвиток ініціативи, творчості, самостійності, набуття організаторських знань, умінь і навичок;
- активне залучення студентів до управління навчально-виховним процесом шляхом передачі реальних прав і повноважень у розв'язанні

різноманітних проблем життя, створення здорового морально-психологічного клімату в академічній групі;

- проведення виховної роботи зі студентами, які мешкають у гуртожитках, сприяння організації їх здорового способу життя, вирішення житлово-побутових проблем;

- постійне проведення психолого-педагогічної діагностики рівня інтелектуального розвитку та моральної вихованості студентів;

- участь у роботі вченої ради факультету, засідань кафедр при обговоренні питань, пов'язаних із роботою групи та окремих її студентів;

- відвідування аудиторних або індивідуальних занять групи;

- внесення пропозицій ректорату, деканатам, профкому про матеріальне заохочення кращих студентів і притягнення до відповідальності порушників навчальної і трудової дисципліни;

- залучення до виховного процесу батьків студентів;

- спонукання студентів до активної протидії проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадській діяльності, вживанню наркотичних речовин, алкогольних напоїв, тютюнопаління.

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діяльність волонтерських організацій в Україні регулюється законами України від 01.07.2014 №1556-VII «Про вищу освіту», від 19.04.2011 № 3236-VI «Про волонтерську діяльність», Указом Президента України від 25.06.2013 № 344 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах», листом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.03.2012 № 1/11-2863 «Щодо волонтерської діяльності», листом МОЗ України від 16.02.2012 № 08.01-47/206 щодо сприяння розвитку волонтерського руху, в яких встановлені основні вимоги до волонтерських організацій, врегульовано відносини з волонтерами, закріплено правовий статус волонтерів, джерела фінансування тощо.

Волонтерська діяльність у ВНЗ проводиться за такими напрямками:

- надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку з різними життєвими обставинами, відсутність житла або роботи, наслідки стихійного лиха, катастроф тощо);
- надання соціальних послуг дітям та молоді у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у родині.
- шефство над ветеранами, учасниками Другої Світової війни, воїнами АТО.
- надання допомоги українській армії та добровольчим батальйонам.
- лікування поранених внаслідок бойових дій на Сході України.

Склад волонтерських загонів з числа студентів та лікарів-інтернів у навчальних закладах затверджений наказом ректора.

Зразки соціологічних анкет для кураторів і студентів

Примірник анкетування студентів 1-го курсу

Анкета студента _____ курсу _____ факультету ЗДМУ

групи _____

(ПІБ студента)

дата народження: _____ р.

Адреса місця проживання на момент навчання у ЗДМУ та контактний телефон: _____

Адреса місця постійного проживання:

Батьки (ПІБ, місце роботи, контактні телефони):

мати _____

батько _____

Хобі, улюблені заняття, захоплення:

Анкета

Для ознайомлення студентів із Законом „Про вищу освіту” можна використати соціологічну анкету, в якій навести питання, що безпосередньо впливають із його положень.

Так, Розділ IX „Організація освітнього процесу”, безперечно, має зацікавити як викладачів, так і студентів. Ст.47, п.1 визначає зміст освітнього процесу, який провадиться „через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості”. Наступні статті визначають ці заходи та засоби. Ст.49, п.1 говорить про очну (денну, вечірню) та заочну (дистанційну) форми навчання, а в п.2 йдеться: „Форми навчання можуть поєднуватися”. Ось тут і варто провести опитування як студентів, так і викладачів з питання про форми поєднання.

ШАНОВНІ СТУДЕНТИ!

З метою поліпшення якості навчання просимо Вас дати відповіді на пропоновані варіанти запитань.

Закон України „Про вищу школу” дозволяє поєднувати очну (денну та вечірню) та заочну (дистанційну) форми навчання.

1. Чи є у Вас бажання деякі предмети складати за:

- заочно: так ні

- дистанційно: так ні (потрібне підкреслити, обвести кружком)

2. Які саме предмети Ви б погодились складати за цими формами?

- суспільно-гуманітарні

- факультативні

- незначні за кількістю кредитів

- позначте конкретні предмети _____

3. Чи вважаєте Ви себе здатним до пізнавальної самоорганізації вільного часу в разі переходу на часткове заочне (дистанційне) навчання?

- впевнений в цьому

- думаю, що зможу

- не переконаний

4. З якої причини Ви б хотіли поєднати очну та елементи заочної освіти? Відповіді подайте в порядку значимості, позначивши їх місце цифрами від 1 до 6.

- мати вільний час

- мати можливість працювати для отримання коштів для життя

- деякі навчальні предмети я вивчав самостійно до ВНЗ

- не задовольняє рівень викладання деяких предметів
- певні предмети заважає сприймати велика кількість студентів у групі
- самостійне вивчення більш свідоме, бо відповідає власному інтересу
- дайте свій варіант

5. Як Ви розумієте творчу діяльність в умовах навчання у виші? (Пронумеруйте за значимістю).

- кожне заняття має відкривати щось невідоме
- викладачі повинні давати індивідуальні пошуково-дослідницькі завдання
- має бути можливість вибору дослідницьких проблем, вирішення яких прирівнюється до складання заліку, підсумкового модуля, іспиту
- має бути навчальний предмет „Пізнання як творчість та творча діяльність”
- дайте свій варіант

6. Чи відчули Ви якісну відмінність між навчанням у школі та ВНЗ?

- так - ні - якоюсь мірою

7. Якщо відчули, то в чому вона? (Пронумеруйте пункти за значимістю).

- методах проведення занять
- предмети більш складні для розуміння
- інтелектуальний рівень студентів більш високий
- вражає інтелект викладачів
- Ваш варіант

8. Чи відчули Ви вплив студентського самоврядування на організацію освітнього процесу?

- так - якоюсь мірою - ні - нічого не знаю про нього

9. Позначте, будьте ласкаві, такі дані про себе:

- вік - стать - курс - факультет

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА СПІВТВОРЧІСТЬ!!!

ШАНОВНІ КУРАТОРИ ТА ЗАСТУПНИКИ ЗАВ. КАФЕДР З ВИХОВНОЇ РОБОТИ!

Закон України „Про вищу освіту” у Ст.50 п.3 зазначає: „Вищий навчальний заклад має право встановлювати інші форми освітнього процесу та види навчальних занять” (НЗ). Йдеться про звичні традиційні форми, перераховані в п. 1 – „навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи”, та п.2, де наведені види НЗ – „лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; консультація”. Будь-ласка, висловіть свої міркування щодо „інших форм освітнього процесу та видів НЗ”.

Примітка. Суспільству заважає рухатись шляхом новацій консерватизм традицій, які „як кошмар тяжіють над сучасниками” (К Маркс). Складається ситуація, коли „мертвий хапає живого”. Це характерно для масової свідомості. Якщо ми професорсько-викладацький склад ВНЗ, то маємо йти шляхом творчого, а не консервативного мімізису.

Пропонуємо тестові запитання, мета яких – здійснити мізковий (інтелектуальний) штурм, брейнстормінг, а не відразу ж впровадити в освітній процес. Наведені варіанти йдуть від викладача суспільно-гуманітарних дисциплін. Тому прохання неодмінно, по-перше, пронумерувати за значимістю наведені варіанти, по-друге, запропонувати свої, адже є специфіка навчальних дисциплін.

1. Що нового, крім традиційних форм НЗ (лекція, лабораторне, семінарське, практичне, індивідуальне заняття, консультація) Ви можете запропонувати?

А. Навчальні заняття можуть бути:

- дистанційними
- по скайпу
- Ваші варіанти

Б. Самостійна (традиційні – інд. заняття, курсові та дипломні проекти) робота може здійснюватись як:

- творчими групами самих студентів
- у співпраці з аспірантами
- у співпраці зі старшокурсниками
- Ваші варіанти

В. Практична підготовка (традиційні – ознайомча, навчальна, стажування) може бути:

- за власним планом
- робота за фахом
- винахід
- раціоналізаторська пропозиція
- написання наукової статті
- Ваші варіанти

Г. Контрольні заходи (традиційні – поточний та підсумковий контроль) можуть бути:

- колоквіум
- позапланова (несподівана) перевірка знань
- інший викладач
- заняття з раніше складених навчальних предметів

- тести з миттєвими відповідями
- змагання на інтелектуального переможця на занятті
- Ваші варіанти

2. Які новації Ви можете запропонувати щодо видів НЗ?

А. Лекції можуть бути:

- проблемно-пошуковими, а не звичним повідомленням відомого викладачам;
- години на лекції слід зменшити, щоб всі вони були проблемними;
- лекції у вигляді студентських конференцій;
- кількість студентів на лекціях має бути оптимальна – не більше 25 студентів;
- перші 45 хв. всі студенти знайомляться з матеріалом, а другі поясненням лектором незрозумілого;
- лекції мають проводитись одночасно двома лекторами у вигляді дискусій між ними;
- обов'язково (дуже бажано) запропонуйте свої варіанти.

Б. Лабораторні заняття можуть бути:

- під керівництвом кращих студентів старшокурсників
- під керівництвом аспірантів
- у вигляді наукових експериментів
- наведіть свої варіанти.

В. Практичні заняття можуть бути:

- знайомство з діяльністю видатних фахівців
- спроба формулювання робочих гіпотез
- завдання з полагодження приладів, інструментів
- завдання на вирішення якоїсь проблеми певними групами в одній групі
- наведіть свої варіанти.

Г. Семінарські заняття можуть бути у вигляді:

- конференцій
- змагань двох підготовлених груп студентів
- обговорень підготовлених тем
- обговорень несподіваних для студентів тем
- письмових відповідей

- виконання тестових завдань
- дискусії інтелектуальних лідерів знань
- дискусії студентів-інтелектуалів з викладачами
- Ваші варіанти.

Д. Індивідуальне заняття може бути у вигляді:

- виконання проблемних завдань, виданих викладачем
- виконання проблемних завдань, обраних самим студентом
- написання наукових статей або тез
- вибору студентами такої форми навчання
- створення самими студентами науково-дослідницьких груп
- складання певних тем за власним графіком
- Ваші варіанти

Є. Консультації можуть бути:

- перевірочними
- для підказок у вирішенні заданих творчих завдань
- для поглиблення знань
- передачі досвіду формування знань, умінь і навичок
- Ваші варіанти

З. На Вашу думку, новації мають впроваджуватись на:

- окремих факультетах
- окремих курсах
- окремих спеціальностях
- для тих викладачів, які обґрунтують методику їх проведення
- для студентів, які обрали такі форми навчання
- Ваші варіанти

4. Дані про Вас: вік - ; стать - ; професор доктор наук - ; доцент - ; кандидат наук – старший викладач; викладач; аспірант.

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА СПІВТВОРЧІСТЬ!!

P.S. Можна обміняти анкети зі студентами – буде цікаво.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

на виконання соціологічного дослідження на тему «Вияв рівня пізнавальних здібностей студентів і пошук ефективних засобів їх розвитку»

Вихідна гіпотеза. Не у всіх студентів є, по-перше, достатньо розвинений пізнавальний інтерес; по-друге, суттєвими є відмінності соціального характеру, примножені відмінностями природних/вроджених якостей; по-третє, вибір професії не завжди є свідомим; по-четверте, рівень вихідних знань суттєво відрізняється у студентів однієї групи; по-п'яте, є значні відмінності в очікуваннях відносно майбутньої професії.

У зв'язку з цим засобами соціології та соціальної психології **потрібно визначити:**

- рівень розвиненості пізнавально-дослідницького інтересу;
- визначити мотивацію вибору професії;
- спрямованість свідомості – інтроверти, екстраверти: раціональні та сенсорні;
- рівень соціалізації – лідер чи виконавець;
- різнобічність пізнавальних інтересів і потреб;
- розвиненість інтелекту, його гнучкість, сприйнятливість до нового;
- життєві орієнтири, пов'язані з професією;
- здатність до саморозвитку;
- сила волі, необхідна для подолання труднощів у пізнанні;
- методи формування академічної групи.

Очікувані результати. Формувати навчально-освітній процес, в якому б академічні групи максимально, настільки це можливо, створювались на основі принципу «подібне притягується до подібного», на основі чого тільки й можливий додатковий імпульс для саморозвитку людини в якості творчої особистості. Ще одне: академічна група, створена за таким принципом, може стати соціалізованим суб'єктом пізнавально-дослідницької діяльності, а не механічною сукупністю індивідів.

Люди хочуть робити те, що вони **повинні** робити. Це, власне кажучи, якраз і визначає соціальну структуру суспільства. Соціальний характер досить стійкий, а тому свідомість індивідів не може змінитись революційно. Не можна також розраховувати, що, змінивши свідомість людини, можна започаткувати гуманістичний тип суспільства, утвердити новий тип соціального характеру. Тобто, він є реальним базисом суспільства і його слід досліджувати в першу чергу. (На основі вчення Е.Фромма).

КОНТРОЛЬНИЙ ЗАМІР МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ

З метою об'єктивного знайомства з початковим рівнем знань студентів, які тільки-но вступили до ВНЗ, просимо Вас дати відповіді на такі питання.

1. Ваша мотивація вибору Запорізького медуніверситету:

- хочу бути лікарем (провізором)
- тут більше бюджетних місць
- порадили батьки, які є професійними медиками (провізорами)
- є бажання лікувати своїх рідних і близьких друзів і знайомих
- це прибуткова професія
- не зарахували до інших ВНЗ
- в інших медуніверситетах неякісна освіта і хабарництво

Просимо виділити цифрами 1,2,3 найважливіші мотиви вибору майбутньої професії. Можна пронумерувати всі пункти по значимості.

2. Чим, на Вашу думку, відрізняється загальноосвітня і вища школа?

- загальноосвітня не дає професії
- глибиною знань з навчальних предметів
- якісним складом викладачів
- необхідністю самостійного мислення
- формуванням відповідальності за якісний рівень знань
- науковим, а не популярним рівнем знань

Також позначте цифрами головні відмінності

3. Яка, на Вашу думку, різниця між вчителем загальноосвітньої школи і викладачем ВНЗ? – *наведіть декілька відмінностей*

4. Що таке мислення як **пізнавальна** діяльність? – *дайте коротке визначення*

5. Що таке якість знань? – *дайте коротке визначення*

6. Що таке **об'єктивне** знання? –

7. Чи відчували Ви якісні зрушення свідомості у зв'язку зі вступом до ВНЗ?

Значною мірою Якоюсь мірою Буденна справа Не відчув

8. Якщо відчували, то які саме:

- певні душевні побоювання відносно нового незвичного стану

- гордість

- почуття дорослості

- почуття відповідальності

Виділіть два головних

8. Чи вважаєте Ви, що ЗНО відображає справжній рівень Ваших знань?

Так Якоюсь мірою Важко відповісти Ні

Щиро дякуємо за відповіді! **Нехай щастить!**

Шановний студенте!

Із метою вивчення визначальної для лікаря спрямованості морально-етичної свідомості просимо Вас відповісти на поставлені в анкеті запитання:

1. Позначте у порядку важливості (пронумеруйте) наступні визначення:

а) справедливість –

1) правова норма, що гарантує рівність з іншими людьми;

2) моральне задоволення від дотримання гідності й достоїнства з боку інших людей;

3) метод управління суспільством з боку держави;

4) індивідуально-суб’єктивне, інтуїтивне відчуття, що не може бути визначене науково;

5) адекватна відплата за вчинок;

6) прояв цілющої сили любові до людини;

7) прояв принципу „кожному – своє”;

8) (Ваш варіант).

б) совість –

1) аналог об’єктивного світового розуму (закону);

2) „голос” історичного досвіду народу;

- 3) підсвідома „вість” практичної свідомості про правильний вибір життєвої позиції;
- 4) категорія, породжена суспільним способом життя людей;
- 5) спосіб взаємодії між людьми на рівні безпосереднього спілкування;
- 6) засіб соціалізації людини в суспільстві;
- 7) перешкода на шляху людського егоцентризму;
- 8) гостре почуття сорому від власної поведінки (думок, намірів, вчинків);
- 9) схильність до самокритичних оцінок (самосуду);
- 10) відчуття власної провини і відповідальності за долю інших людей;
- 11) можливість вибору життєвої орієнтації;
- 12) стан душевного неспокою від невизначеності людського буття, зумовленої її універсальністю;
- 13) самооцінка з позицій морального ідеалу;
- 14) (Ваш варіант).

В) добро –

- 1) прояв альтруїзму (любові до інших);
 - 2) соціоцентрична спрямованість життєдіяльності людини;
 - 3) утвердження суспільної справедливості;
 - 4) відсутність суб'єктивізму у ставленні до людей;
 - 5) гармонійна налаштованість душевних і духовних устремлінь людини;
 - 6) заперечення егоцентризму і його похідних;
 - 7) (Ваш варіант).

2. На Вашу думку **співчуття** це:

- 1) спорідненість почуттів;
- 2) переживання спільної долі;
- 3) здатність стати на точку зору іншого;
- 4) обов'язкова умова суспільного буття людей;
- 5) сприйняття іншого як самого себе;
- 6) вроджена схильність людини;
- 7) засіб гуманізації суспільних відносин;

8)необхідна для лікаря душевна властивість;

9)(Ваш варіант).

3. Чи властиво Вам співчуття людям?

1) безумовно;

2) значною мірою;

3) ні;

4) важко сказати.

4. Чи диференціюєте Ви співчуття залежно від:

1) обставин;

2) статусу людини;

3) якості людського горя;

4) в усіх випадках людських страждань.

5. Чим, на Вашу думку, можна пояснити різну міру співчуття у різних людей?

1) типом характеру;

2) суспільним статусом (керівник, звичайна людина тощо);

3) рівнем освіченості і виховання;

4) характером відносин у родині;

5) станом здоров'я;

6) (Ваш варіант).

6. Наведіть, будь ласка, лаконічне визначення здоров'я (з медичної точки зору).

7. Наведіть, будь ласка, лаконічне визначення хвороби (з медичної точки зору).

8. Ваше ставлення до евтаназії:

1)негативне;

2) це має вирішувати хворий;

3) позитивне;

4) важко відповісти однозначно;

5) не думав(ла) над цим.

9. На Вашу думку, чи має право людина на самогубство (суїцид):

1) так;

2) ні;

3) не думав над цим.

10. Ваше ставлення до літератури (відеопродукції) жахів, насилля, потворного:

1) читаю (дивлюсь) із задоволенням;

2) не засуджую;

3) байдуже;

4) негативне;

5) різко негативне;

6) це антимистецтво, яке слід заборонити.

11. Чи властиве Вам відчуття психофізіологічної відрази до хворих і немічних?

1) так;

2) значною мірою;

3) якоюсь мірою;

4) ні;

5) намагаюсь подолати його;

6) питання неетичне.

12. До якого типу характеру Ви себе відносите?

1) садист (приємно відчувати себе героєм, здатним до насилля над іншими);

2) мазохіст (відчуваю насолоду від приниження з боку інших);

3) садомазохіст (сприймаю біль від самоприниження);

4) не знаю про таку класифікацію;

5) не сприймаю її як наукову класифікацію;

6) важко визначитись.

13. На Вашу думку, Ви:

1) раціональний екстраверт;

2) раціональний інтроверт;

3) сенсорний екстраверт;

4) сенсорний інтроверт.

14. Чи вважаєте Ви виправданими прояви вдячності лікарям з боку пацієнтів у 1) вигляді різних подарунків, включно до грошей?

2) так, у будь-якому випадку;

3) так, якщо це робиться приватним чином (вдома);

4) це має робити держава;

5) це завдання громадських організацій;

6) (Ваш варіант).

15. Які мотиви вибору Вами фаху лікаря?

1) співчуття до людських страждань;

2) душевний поклик до медичних знань;

3) постійна забезпеченість роботою;

4) сімейна традиція;

5) престижність лікарської професії;

6) можливість отримувати винагороду від хворих та вилікуваних пацієнтів;

7) бажання батьків;

8) із солідарності до вибору найближчих друзів;

9) близькість медуніверситету до місця проживання;

10) можливість лікувати рідних та близьких;

11) можливість бути захищеним лікарською громадськістю;

12) (Ваш варіант).

16. Ви **постійно** пам'ятаєте вимоги „клятви Гіппократа“?
- 1) так;
 - 2) деякі положення;
 - 3) ні;
 - 4) не вважаємо їх сучасними.
17. Ваше ставлення до народної медицини:
- 1) позитивне;
 - 2) швидше позитивне, ніж негативне;
 - 3) швидше негативне, ніж позитивне;
 - 4) негативне;
 - 5) на жаль, я з нею не ознайомлений(а);
18. Чи вважаєте Ви, що засобами нетрадиційної медицини (екстрасенси, цілителі, чаклуни тощо) можна вилікувати хворобу людини?
- 1) можна сформувати ілюзію здоров'я;
 - 2) можна вилікувати фізіологічну патологію;
 - 3) це справа самих людей, які вірять у цілительство;
 - 4) це повністю неможливо.
19. Чи звертались Ви до послуг представників нетрадиційної медицини?
- 1) так;
 - 2) ні.
20. Назвіть, будь ласка, деякі дані про себе:
- а) стать – чол., - жін.;
 - б) вік ----- років;
 - в) факультет: – медичний;
- фармацевтичний;
 - г) курс: I, II, III, IV, V, VI.
 - д) форма оплати:
- бюджетна;
- контрактна.

Щиро дякуємо за співпрацю!

Шановні студенти!

З метою покращення навчально-освітнього процесу як водночас процесу навчально-виховного впливу викладача на студента і навпаки, кафедра суспільних дисциплін просить Вас відповісти на поставлені запитання соціологічної анкети. Розставте, будь-ласка, цифрами запропоновані варіанти питань 1,2,5,9-11,16 в порядку їх значимості для Вас.

1. Як Ви розумієте виховний вплив на Вашу свідомість навчальних предметів? Це:

- а) зміст навчальних предметів викликає в нас певний пізнавальний інтерес;
- б) це залежить від того, що таке «виховний вплив»;
- в) після засвоєння НП інтерес до нього починає визначати мотивацію нашої поведінки;
- г) навчальний процес відволікає від нерозумних дій;
- д) інтерес до НП викликає бажання більш поглибленого його вивчення;
- е) зацікавленість у НП викликає повагу до викладача, бажання спілкуватись із ним на додаткових консультативних заняттях.
- є) Ваш варіант

2. Виховання це:

- а) знання норм поведінки людини в колективі, суспільстві;
- б) знання свого покликання;
- в) уміння подолати негативні прояви характеру;
- г) набуття навичок прогнозованої поведінки;
- д) розвиток здібностей різними засобами впливу на людину.
- е) Ваш варіант

3. Дайте оцінку ефективності навчально-виховної роботи на факультеті:

- а) ефективна б) не ефективна в) складно сказати г) не відчуваю зовсім

4. Які структури та відповідальні особи здійснюють відчутний на Вас виховний вплив?

- а) деканат б) заступники зав. кафедр з вих. роботи в) куратори груп г) інші

5. Яким чином, на Вашу думку, викладачі демонструють Вам свою вихованість?

- а) належним способом поведінки;
- б) чемністю і ввічливістю у спілкуванні зі студентами;

- в) достатньо високою загальноосвітньою ерудицією;
- г) готовністю до безкорисливої допомоги;
- д) всебічним освітньо-виховним потенціалом НП;
- е) очевидною непідкупною відданістю своїм предметам;
- є) єдністю внутрішнього душевного змісту зі своїм зовнішнім іміджем;
- ж) Ваш варіант

6. Якщо вони **не демонструють** цих якостей на рівні, здатному викликати бажання наслідувати їм, то через те, що їм не вистачає цих якостей. Назвіть, будь-ласка, три з вище зазначених, розставивши їх у порядку недостатності.

1 _____ 2 _____ 3 _____

7. Дайте оцінку за 5-ти бальною шкалою вагомість впливу наступних виховних чинників:

- а) особистий приклад викладача
- б) дисциплінарні заходи (певні покарання за порушення дисципліни)
- в) роз'яснювально-виховні бесіди
- г) Ваша пропозиція

8. Дайте оцінку ефективності навчально-виховної роботи куратора Вашої групи:

- а) ефективна
- б) малоефективна
- в) зовсім не ефективна
- г) нічого про неї невідомо

9. Чи потрібні Вам куратори груп? – Так – Ні – Не знаю

10. Якщо Ви відповіли „так”, тоді яку допомогу від них Ви б хотіли отримати:

- а) пораду з певних життєвих ситуацій
- б) допомогу в адаптації до студентського життя
- в) бачити в ньому „духовного” наставника
- г) допомогу в наданні консультативних занять зі складних НП
- д) організувати певну форму відпочинку
- е) Ваш варіант

11. Якщо відповіли „ні”, то з яких мотивів:

- а) я самодостатня людина
- б) опікунство не відіграє позитивної ролі у становленні характеру
- в) вони відносяться до своїх обов'язків формально
- г) більше моралізують, ніж в чомусь допомагають

д) фактично не проводять ніякої роботи

е) Ваш варіант

12. Викладачі яких кафедр найбільшою мірою вплинули на Ваш духовний і душевний потенціал?

а) суспільних дисциплін

б) культурології та українознавства

в) загальнонаукових дисциплін

г) спеціальних (фахових)

д) іноземних мов

е) фізичної реабілітації

13. Назвіть, будь-ласка, прізвища декількох викладачів, які суттєво вплинули на ваш світогляд -

14. Чи доводилося Вам давати викладачам хабарі?

а) так б) ні. Якщо так, то з ініціативи: а) викладача б) власної

15. Наскільки часто в процесі вивчення фахових дисциплін у Вас виникає потреба в обговоренні проблем професійно-етичного характеру?

а) часто б) нечасто в) взагалі не виникає

16. Чи відчуваєте Ви виховний вплив на свою свідомість органів студентського самоврядування?

Так - ні - якоюсь мірою - це вигідно лише його керівництву

17. Чи знайомі Ви зі змістом Закону України „Про студентське самоврядування“?

так - ні - навіть не чув про його існування

18. Як Ви оцінюєте роботу деканату:

а) як суто адміністративно-розпорядчу

б) як „каральний” орган

в) як центр організації навчального процесу

г) як виховний орган

д) деякі його функції слід передати органам студентського самоврядування

е) Ваш варіант

19. Назвіть прізвище куратора Вашої групи –

20. Назвіть прізвище заст.. декана з виховної роботи -

21. Ваша стать – чол. – жін.

22. Спеціальність:

- а) лікувальна справа
- б) педіатрія
- в) стоматологія
- д) лабораторна діагностика
- е) косметологія
- є) провізори

23. Курс -

Щиро дякуємо за співпрацю!

ШАНОВНИЙ СТУДЕНТЕ!

Просимо Вас відповісти на декілька запитань, які характеризують Ваше розуміння сутності виховного формування загалом, громадянського зокрема, та подати короткі пропозиції щодо цього напрямку діяльності колективу університету.

Дуже бажано запропоновані варіанти **пронумерувати** за значимістю, первинністю.

1. Формування свідомості це:

- розвиток морально-етичних норм поведінки людини в суспільстві;
- виявлення та сприяння розвитку властивих людині пізнавальних здібностей;
- прищеплення людині вироблених історією людства, суспільства, народу, колективами та родинами, необхідних для життя практичних навичок і умінь;
- Ваша думка _____

2. Хто, на Вашу думку, має бути суб'єктом формування свідомості?

- родина;
- заклади освіти;
- виробничі колективи;
- держава;
- це має бути процесом самовиховання;

-Ваша думка _____

3. Людина як громадянин це:

- та, якій виповнилось 16 років;
- суб'єкт наданих їй законом прав;
- суб'єкт зобов'язуючого права;
- суб'єкт користування свободою розумної, а не свавільної, волі;
- об'єкт формування правосвідомості;

-Ваша думка _____

4. Формування громадянської свідомості це:

- просвітницька правова діяльність суб'єктів виховання;
- процес формування правосвідомості самою людиною;
- повсякденне життя у громадянському типі суспільства та правовій державі;
- постійна громадська активність через участь у громадських організаціях

- Ваша думка _____

5. Якщо мозок як матеріальний носій свідомості людини запрограмований генетично, то, на Вашу думку, настільки ефективними є засоби впливу на її змістовне формування соціокультурних чинників?

- повністю ефективні
- незначною мірою
- зовсім неефективні

6. Чи не є, на Вашу думку, процес формування громадянської свідомості порушенням гарантованих Конституцією прав студента на свободу світогляду?

- так
- якоюсь мірою
- ні
- як інакше?

7. Ваша стать - жіноча - чоловіча

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Оцінювання діяльності викладача-куратора академічної групи здійснюється в кінці кожного семестру.

Критеріями ефективності управління системою виховної роботи на рівні куратора академічної групи є:

- рівень вихованості майбутніх фахівців;
- активність, згуртованість групи, суспільно-корисний характер діяльності групи;
- стабільний режим роботи академічної групи, відсутність серйозних випадків порушень навчальної і трудової дисципліни;
- позитивна мотивація навчально-виховної діяльності студентів, що виявляється у навчально-пізнавальній, науково-дослідній та інших видах діяльності;
- мікроклімат у групі, що сприяє самореалізації особистості кожного студента;
- різноманітність форм виховної та позааудиторної роботи, що сприяє самореалізації особистості кожного студента;
- рівень розвиненості студентського самоврядування у групі;
- участь групи у заходах, починаючи з факультетських та університетських і закінчуючи міськими та загальнодержавними;
- створення сприятливих умов проходження адаптаційного періоду студентами I-го курсу;
- набуття студентами досвіду соціально відповідальної поведінки.

Результатом виховної діяльності куратора та заступника зав. кафедри з виховної роботи має бути високий рівень вихованості студентів. Під вихованістю в педагогічному процесі розуміють комплексну властивість особистості, яка характеризується наявністю і рівнем сформованості в неї суспільно і професійно значущих якостей, що відображають мету навчально-освітнього способу виховання.

ЗРАЗОК ЗВІТУ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ

I. План виховної роботи кафедри:

II. Згідно з (назви нормативних документів, наказів, і т. ін.) кафедрою (назва кафедри) за період з ____ по ____ було проведено таку роботу:

1. Проведено такі виховні заходи зі студентами:
дата ----- назва заходу ----- відповідальний за проведення
2. Кураторами академічних груп проведено таку роботу:
 - а.
3. Викладачами кафедри відвідано гуртожитки :
 - а. дата – мета роботи---результати роботи---виконавці
4. На кафедральних засіданнях заслухані питання щодо підвищення виховної направленості навчального процесу зроблено _____
5. Зафіксовані такі порушення _____
6. Здійснено такі заохочення _____

Знаменні дати та ювілеї на 2016/2017 навчальний рік

ВЕРЕСЕНЬ 2016 р.

01.09	- -	День знань Початок Другої світової війни (1939)
08.09	- -	Міжнародний день письменності (грамотності)
10.09		День фізичної культури і спорту
11.09	-	День пам'яті жертв фашизму
17.09	-	День фармацевтичного працівника
23.09	-	140 років від дня народження Марії Степанівни Крушельницької (Слободи) (1876-1935), української актриси й письменниці
29.09	- -	150 років від дня народження Михайла Сергійовича Грушевського (1866-1934), видатного українського історика, письменника, соціолога, літературознавця, політичного діяча, першого Президента України 90 років з часу заснування (1926) Києво-Печерського історико-культурного заповідника, який входить у список об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО
30.09	-	Всеукраїнський День бібліотек

ЖОВТЕНЬ 2016 р.

01.10	- -	Міжнародний день людей похилого віку День ветерана
02.10	- -	День працівників освіти 110 років від дня народження Івана Багряного (Іван Павлович Лозов'яга, 1906-1963), українського письменника, драматурга, публіциста, художника, журналіста, громадсько-політичного діяча
03.10	-	Міжнародний день лікаря
05.10	-	Всесвітній день вчителя
10.10	-	Всесвітній день охорони психічного здоров'я

14.10	-	Покрова Пресвятої Богородиці
	-	День захисника України
	-	День Українського козацтва
17.10	-	80 років від дня народження Івана Федоровича Драча (1936), українського поета, перекладача, кіносценариста, драматурга, державного і громадського діяча
	-	
24.10	-	Міжнародний день Організації Об'єднаних Націй (ООН)
	-	Міжнародний день шкільних бібліотек
25.10	-	135 років від дня народження Пабло Пікассо (1881-1973), іспанського і французького художника, графіка
28.10	-	День визволення України від фашистських загарбників (1944)

ЛИСТОПАД 2016р.

01.11	-	День народження Європейського союзу
07.11	-	80 років від дня народження Миколи Степановича Вінграновського (1936-2004), українського письменника, сценариста, кінорежисера, кіноактора
09.11	-	День Преподобного Нестора Літописця
	-	День української писемності та мови
	-	Міжнародний день боротьби проти фашизму, расизму та антисемітизму
10.11	-	Всесвітній день молоді
	-	Всесвітній день науки
11.11	-	195 років від дня народження Федора Михайловича Достоєвського (1821-1881), російського письменника, публіциста
14.11	-	Всесвітній день боротьби із захворюванням на діабет
16.11	-	Міжнародний день толерантності

17.11	-	Міжнародний день студентів
	-	Міжнародний день відмови від куріння
19.11	-	305 років від дня народження Михайла Васильовича Ломоносова (1711-1765), російського вченого-природодослідника, енциклопедиста, філософа, поета, художника, історика, освітнього діяча
20.11	-	Всесвітній день дитини
21.11	-	День Гідності та Свободи
26.11	-	День пам'яті жертв голодомору

ГРУДЕНЬ 2016 р.

01.12	-	Всесвітній день боротьби зі СНІДом
	-	25 років тому (1991) народ України вільним волевиявленням підтвердив Акт проголошення незалежності України
05.12	-	Всесвітній день волонтерів
	-	85 років від дня народження Григора Михайловича Тютюнника (1931-1980), українського письменника, прозаїка, перекладача, педагога
	-	115 років від дня народження Уолта Діснея (1901-1966), американського кінорежисера, художника
06.12	-	День Збройних Сил України
08.12	-	140 років від дня народження Марії Степанівни Крушельницької (1876-1935), української актриси, письменниці, громадського діяча
13.12	-	160 років від дня народження Миколи Карповича Садовського /Тобілевич/ (1856-1933), українського актора, режисера, письменника, театрального діяча
14.12	-	День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
19.12	-	День Святителя Миколи Чудотворця
31.12	-	420 років від дня народження Петра Симеоновича Моголи (1596-1647), українського культурного, освітнього, церковного та громадсько-політичного діяча, богослова, проповідника, літератора

--	--	--

СІЧЕНЬ 2017 р.

01.01	-	Новий рік!
	-	Всесвітній день миру
07.01	-	Різдво Господа Ісуса Христа
12.01	-	110 років від дня народження Сергія Павловича Корольова (1907-1966), українського вченого, конструктора ракетно-космічних систем
14.01	-	135 років від дня народження Івана Івановича Огієнка (митрополит Іларіон, 1882-1972), українського вченого, державного, освітнього й релігійного діяча, мовознавця, історика, педагога
	-	80 років від дня народження Євгена Пилиповича Гуцала (1937-1995), українського прозаїка, поета, публіциста й кінодраматурга
	-	
22.01	-	День Соборності (день Злуки)
25.01	-	День студентів (Тетянин день)
27.01	-	Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту
29.01	-	День пам'яті Героїв Крут (1918)
	-	220 років від дня народження Франца Петера Шуберта (1797-1828), австрійського композитора

ЛЮТИЙ 2017р.

01.02	-	130 років від дня народження Євгена Филімоновича Маланюка (1887-1968), українського поета, мистецтвознавця, літературознавця
02.02	-	205 років від дня народження Євгена Павловича Гребінки (1812-1848), українського й російського поета, прозаїка, байкаря, видавця, громадського діяча
07.02	-	205 років від дня народження Чарлза Діккенса (1812-1870), англійського письменника-реаліста
	-	
14.02	-	День Святого Валентина. День закоханих
15.02	-	День пам'яті воїнів – інтернаціоналістів

20.02	-	День Героїв Небесної Сотні
21.02	-	Міжнародний день рідної мови
25.02	-	130 від дня народження Леся Курбаса (Олександр Зенон, 1887-1937), українського театрального режисера, громадського діяча, актора, драматурга й публіциста, педагога, перекладача, фундатора нового українського модерного театру «Березіль»
26.02	-	215 років від дня народження Віктора Гюго (1802-1885), французького письменника-романіста, публіциста, громадського діяча

БЕРЕЗЕНЬ 2017р.

05.03	-	190 років від дня народження Леоніда Івановича Глібова (1827-1893), українського педагога, байкаря, поета-лірика, драматурга, публіциста, журналіста, видавця, культурно-освітнього діяча
08.03	-	Міжнародний жіночий день
09.03	-	День народження Тараса Григоровича Шевченка (1814-1861), видатного українського поета, художника, мислителя, просвітника, громадського діяча
10.03	-	230 років від дня народження Устима Якимовича Кармалюка (1787-1835), українського народного героя
21.03	-	Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації
22.03	-	175 років від дня народження Миколи Віталійовича Лисенка (1842-1912), видатного українського композитора, диригента, етнографа, педагога, громадського діяча
24.03	-	Всесвітній день боротьби з туберкульозом

КВІТЕНЬ 2017р.

04.04	-	День створення НАТО (1949)
07.04	-	Всесвітній день здоров'я
11.04	-	Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів
12.04	-	Всесвітній день авіації і космонавтики (Міжнародний день польоту людини в космос)

15.04	-	565 років від дня народження Леонардо да Вінчі (1452-1519), італійського живописця, скульптора, архітектора, ученого-енциклопедиста, інженера-механіка, математика, філософа, представника доби Високого Відродження
16.04	-	Пасха Христова – Великдень
25.04	-	110 років від дня народження Миколи Петровича Трублаїні (1907-1941), українського письменника
26.04	--	Міжнародний день пам'яті Чорнобиля (1986)

ТРАВЕНЬ 2017 р.

01.05-02.05	-	Свято Весни і Праці
08.05	-	Міжнародний день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця
	-	День пам'яті та примирення
09.05	-	День Перемоги
12.05	-	Всесвітній день медичних сестер
14.05	-	День матері в Україні (друга неділя травня)
15.05	-	Міжнародний день сім'ї
16.06	-	200 років від дня народження Миколи Івановича Костомарова (1817-1885), українського й російського історика, письменника, літературознавця, педагога, етнографа, фольклориста, суспільно-політичного діяча
18.05	-	День вишиванки (третій четвер травня)
		День боротьби за права кримськотатарського народу
20.05	-	День Європи в Україні (третя субота травня)
	-	День науки в Україні (третя субота травня)
21.05	-	День пам'яті жертв політичних репресій
24.05	-	105 років від дня народження Михайла Панасовича Стельмаха (1912-1983), українського прозаїка, поета, драматурга, громадського діяча
31.05	-	Всесвітній день без тютюну

ЧЕРВЕНЬ 2017р.

01.06	-	Міжнародний день захисту дітей
-------	---	--------------------------------

	-	Всесвітній день батьків
04.06	-	День Святої Трійці. П'ятидесятниця
14.06	-	Всесвітній день донора крові
15.06	-	День захисту людей похилого віку
18.06	-	День медичного працівника
	-	День батька (день тата)
22.06	-	День скорботи і вшанування пам'яті жертв Війни в Україні
25.06	-	День молоді
26.06	-	Міжнародний день боротьби проти зловживання наркотиками та їх незаконного обігу
28.06	-	День Конституції України

ЛИПЕНЬ 2017р.

16.07.		прийняття Верховною Радою Української УРСР Декларація про державний суверенітет України (1990)
28.07.		День хрещення Київської Русі-України

СЕРПЕНЬ 2017р.

23.08.		День Державного прапора України
24.08.		День Незалежності України (1991)

Річниці і ювілеї, що відзначаються у 2016-2017 н.р.

Календар ювілейних дат

5 вересня	280 років від дня народження Йоганна Кристіана Баха (1735-1782), німецького композитора, піаніста
22 вересня	180 років від дня народження Олександра Опанасовича Потебні (1835-1891), українського і російського філолога
22 вересня	115 років від дня народження Володимира Михайловича Кубійовича (1900-1985), українського і французького географа, демографа, енциклопедиста
29 вересня	170 років від дня народження І. Карпенка-Карого (І.К. Тобілевича) (1845-1907), українського драматурга, актора, режисера, театрального-громадського діяча, чий п'єси неодноразово ставились на сценах Прикарпаття, його ім'я носили театри м. Станиславова і Косова (1910) та Коломиї (1929).
4 жовтня	85 років із дня смерті Олени Пчілки (Ольга Петрівна Косач-Драгоманова) (1849-1930), української письменниці, перекладачки, освітньої діячки, етнографа, фольклористки
7 жовтня	130 років від дня народження Нільса Бора (1885-1962), данського фізика, лауреата Нобелівської премії (1922)
7 листопада	160 років від дня народження Д.І. Яворницького (1855-1940), українського історика, археолога, фольклориста, етнографа, письменника, поета.
20 листопада	105 років із дня смерті Льва Миколайовича Толстого (1828-1910), російського письменника й мислителя
25 листопада	205 років від дня народження Миколи Івановича Пирогова (1810-1881), російського та українського хірурга, анатома, педагога і громадського діяча
11 грудня	125 років від дня народження А. Мельника (1890-1964), українського військового і політичного діяча, полковника УНР, голови ОУН та Проводу Українських Націоналістів
14 грудня	175 років від дня народження Михайла Петровича Старицького (1840-1904), українського письменника, режисера, актора, театального і громадсько-культурного діяча
17 грудня	245 років від дня народження Бетховена (Людвіг ван Бетховен) (1770-1827), німецького композитора, піаніста, диригента
19 грудня	95 років від дня народження Миколи Даниловича Руденка (1920-2004), українського письменника, філософа, правозахисника
2 січня	175 років від дня народження Гадея Розеславовича Рильського (1841–1902), українського культурно-освітнього діяча і етнографа.
3 січня	145 років від дня смерті К.Д. Ушинського (1824-1871), російського і українського педагога
6 січня	170 років (1846) з дня написання Т.Г. Шевченком "Заповіту" 180 років з дня заснування Кирило-Мефодіївського товариства у Києві 420 років з дня народження Б. Хмельницького, видатного політ. діяча і військового полководця
10 січня	420-а річниця від дня народження П.С.Могилы (1596-1647), політичного, церковного й освітнього діяча України, Митрополита Київського і Галицького.
12 січня	140-річчя від дня народження Джека Лондона (1876-1916), американського письменника, публіциста
14 січня	День народження І.Огієнка (1882-1972), українського церковного і громадського діяча, митрополита, мовознавця, історика церкви, педагога, дійсного члена НТШ
15 січня	145 років від дня народження Агатангела Кримського (1871-1942), українського історика-сходознавця, письменника, славіста, фольклориста, перекладача.
23 січня	125 років від дня народження П.Г. Тичини (1891-1967), українського поета.
27 січня	260 років від дня народження Вольфганга Амадея Моцарта (1756–1791),

	австрійського композитора
27 січня	190 років від дня народження Михайла Євграфовича Салтикова-Щедріна (1826–1889), російського прозаїка
8 лютого	910 років (1106) укладання князем Володимиром Мономахом першого дидактично-художнього твору княжої Русі "Повчання"
25 лютого	145 років від дня народження Лесі Українки (Л.П. Косач-Квітка (1871-1913), української письменниці, громадської діячки
28 лютого	190 років від дня народження П. Юркевича (1826-1874), українського філософа
31 березня	420 років від дня народження Рене Декарта (1596–1650), французького філософа, фізика, математика
26 квітня	30 років Чорнобильської трагедії
6 травня	760 років Львову
14 травня	145 років від дня народження В.С. Стефаника (1871-1936), українського письменника і громадського діяча
18 травня	140 років (1876) сумнозвісного Емського указу російського уряду про заборону українського слова і письменства
21 травня	95 років від дня народження Андрія Дмитровича Сахарова (1921–1989), російського науковця-фізика і правозахисника
24 травня	135 років від дня народження Олександра Олександровича Богомольця (1881–1946), українського патофізіолога
14 червня	125 років з дня народження Є. Коновальця (1891-1938), полковника, організатора і провідника ОУН.
15 червня	75 років від дня народження Івана Васильовича Миколайчука (1941–1987), українського актора, режисера, сценариста
18 червня	330 років від дня народження Феофана Прокоповича (1681-1736), українського церковного і громадського діяча, письменника, вченого-енциклопедиста
25 червня	130 років від дня народження І.П. Крип'якевича (1886-1967), українського історика
28 червня	360 років тому відбулася битва під Берестечком – одна із найбільших битв
10 липня	Визвольної війни 1648 – 1654 рр. під проводом Богдана Хмельницького (1651).
21 липня	110 років від дня народження О.І. Теліги (1906, за ін. даними 1907-1942), української поетеси, політичного діяча
26 липня	85 років від дня народження Івана Михайловича Дзюби (1931), українського літературознавця, критика, лауреата Шевченківської премії (1991)
27 серпня	160 років від дня народження Івана Яковича Франка (1856–1916), українського поета, прозаїка, публіциста
27 серпня	75 років від дня народження Богдана Сильвестровича Ступки (1941–2012), українського актора театру і кіно, лауреата Шевченківської премії (1993)

Пам'ятні події в історії української медицини, ювілейні дати яких відзначаються у 2017 році.

1070 р:

– у Києві велика княгиня Ольга та ігумен Києво-Печерського монастиря Феодосій заснували при Києво-Печерській Лаврі «богадільню» – притулок для хворих та немічних, один з перших лікувальних закладів в Україні-Русі.

1620 р:

– у Луцьку заходами міщан відкрито першу в Україні міську лікарню для хворих – «Лікарню братства милосердя».

1770 р:

– відкрито першу аптеку у м. Кременчук.

1805 р:

– 29 січня – у Харкові відкрито університет з медичним факультетом;

– у Львові закрито університет, а медичний факультет перетворено в Медичну колегію з дворічним терміном навчання.

1840 р:

– 29 жовтня – у Києві відбулося урочисте відкриття одного з перших в Україні Наукового об'єднання лікарів, яке було засноване на 3 роки пізніше, ніж Королівське медичне товариство у Відні, та на 20 років раніше від Московського товариства лікарів.

1865 р:

– у Києві професор медичного факультету Ю.К.Шимановський (1829–1868) у праці «Операції на поверхні людського тіла» вперше в світовій практиці описав вільне перещеплення шкіри;

– заснування Одеського науково-медичного центру;

– професор Харківського університету Іван Павлович Лазаревський (1829–1902) запропонував першу модель прямих акушерських щипців.

1870 р:

– київський хірург Олександр Степанович Яценко (1843–1897) першим у світі здійснив перещеплення шкіри для заміщення дефекту після вогнепального поранення;

1895 р:

– у Києві професор Олександр Д. Павловський одним з перших у світі виготовував у своїй лабораторії і застосував для лікування антидифтерійну сироватку;

1900 р:

– 1 вересня в Одеському (Новоросійському) університеті відкрито медичний факультет (перший декан – відомий учений-патолог професор В.В.Підвисоцький);

1925 р:

– у Львівському університеті на лікарському відділі вирішено організувати кафедру історії та філософії медицини (з 1929 р. курс почав читати д-р медицини Вітольд Зембіцький, з 1936 – професор);

1930 р:

– 9 березня у Харкові в приміщенні Оперного театру розпочався сфабрикований процес у справі СВУ проти 45 українських інтелігентів;

1935 р:

– вийшла постанова уряду СРСР про відновлення вчених ступенів і звань у т.ч. і медичних наук, які були скасовані після Жовтневого перевороту у 1917 р.;

1955 р:

– у Києві професор М.М. Амосов в Інституті вдосконалення лікарів організував першу в країні спеціалізовану кафедру серцевої (торакальної) хірургії;

1965 р:

– у Києві акад. М.М. Амосов уперше в світі почав впроваджувати в практику протитромбічні протези серцевих клапанів, здійснив операцію вживлення в серце кулькового клапана з повністю обшитим сідлом;

Видатні особи в історії української медицини.**980 р:**

– від народження одного з перших світських цілителів-лічців Київської Русі з оточення великого князя Володимира Великого Івана Смери. Помер 1073 р.

1095 р:

– жовтень – від смерті першого видатного лікаря-цілителя Київської Русі Агапіта-Лічця (св. Агапіта Печерського).

1810 р:

– 13 (25) листопада – від дня народження видатного хірурга і анатома, основоположника військово-польової хірургії, організатора і керівника шпитальної хірургічної клініки Петербурзької медико-хірургічної академії, директора Інституту практичної анатомії, попечителя Одеського (1856–1858) та Київського (1858–1861) навчальних округів, який сприяв відкриттю Новоросійського університету в Одесі і медичного факультету Університету св. Володимира у Києві, Миколи Івановича Пирогова. Помер 23 листопада (5 грудня) 1881 р.

1840 р:

– від дня народження лікаря-фармаколога і громадського діяча, першого міністра народного здоров'я й опікування України в уряді гетьмана Павла

1845 р:

– 15 травня – від дня народження великого українського вченого-природознавця, мікробіолога, творця теорії фагоцитозу, борця із старінням, лауреата Нобелівської премії, почесного члена

багатьох академій світу Іллі Ілліча Мечникова, який заснував у 1886 р. Одеську бактеріологічну станцію (згодом – Одеський НДІ епідеміології та мікробіології імені І.І. Мечникова), був керівником лабораторії та заступником директора Пастерівського інституту в Парижі (1905-1916). Помер 15 липня 1916 р.

1875 р:

– 15 лютого – від дня народження видатного офтальмолога, засновника і директора Інституту очних хвороб і тканинної терапії МОЗ УРСР, академіка АН УРСР і АМН СРСР Володимира Петровича Філатова. Помер 1956 р.;

1880 р:

– 31 травня – від дня народження відомого вченого-патологоанатома, завідувачки кафедри Другого Київського медичного інституту (1920–1930), відділу Інституту клінічної фізіології (1938-1953), лабораторії морфології Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця (1953-1962), першої жінки-академіка АН УРСР Олександри Іванівни Смирнкової-Замкової. Померла 22 вересня 1962 р.

1885 р:

– 10 вересня – від дня народження видатного біохіміка, президента АН УРСР Олександра Володимировича Палладіна. Помер 1972 р.

Календар пам'ятних дат

Серпень

1. 988 Хрещення українського народу
2. 1975 У Гельсінкі 35 країн світу підписали Заключний Акт наради з безпеки і співробітництва у Європі
3. 1914 Початок першої світової війни
4. 1687 Івана Мазепу обрано гетьманом України
5. 1880 Нар. Осип Курилас, живописець
6. 1792 Переселення запорожців на Кубань
7. 1962 Космічний політ першого українського космонавта Павла Поповича
8. 1775 Царським маніфестом узаконено ліквідацію Запорізької Січі
9. 1820 У Ніжині відкрито гімназію вищих наук
10. 1883 Нар. Дмитро Донцов, ідеолог і публіцист
11. 1627 У Києві вийшов друком перший словник української мови Памви Беринди
12. 1991 Верховна Рада проголосила Акт про незалежність України. День незалежності України
13. 1856 Нар. Іван Франко, найвидатніший український письменник, літературознавець, Науковий та громадський діяч

Вересень

1. [10 вересня](#) ([29 серпня](#) за ст. ст.) [1885](#) р. нар. **Олександр Володимирович Палладін** – засновник української школи біохіміків; очолював Київський Інститут біохімії Академії наук УРСР; був Президентом Академії наук УРСР.
2. 19 вересня 1836 нар. **Григорій Миколайович Мінх** – епідеміолог та патолог, професор Київського університету; дослідник чуми, сибірської виразки, прокази
3. 1939 Початок другої світової війни
4. 1769 Нар. Іван Котляревський, письменник
5. 1894 Нар. Олександр Довженко, письменник і кінорежисер
6. 1864 Нар. Павло Грабовський, поет і публіцист
7. 1864 Нар. Михайло Коцюбинський, письменник
8. 1841 Нар. Михайло Драгоманов, історик і публіцист
9. 1845 Нар. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий) , драматург, один із засновників українського театру
10. 1866 Нар. Михайло Грушевський, видатний громадсько-політичний і науковий діяч України

Жовтень

1. 1701 Києво-Могилянській колегії надано статус академії
2. 1942 Створення Української Повстанської Армії
3. 1615 Заснування Києво-Могилянської колегії

Листопад

1. 1855 Нар. Дмитро Яворницький, історик, археолог, дослідник козацької старовини
2. 1918 Українська Національна Рада проголосила Західно-Українську Народну Республіку
3. 1839 Нар. Остап Вишня, письменник-сатирик
4. 1901 Нар. Михайло Орест (Зеров) (1901 – 1963), поет
5. 1708 Зруйнування російськими військами Батурина – столиці гетьманської України
6. 1803 На Соловках помер останній кошовий Запорізької Січі Петро Калнишевський
7. 1918 Створено Директорію УНР на чолі з В.Винниченком
8. 1918 Створено Українську академію Наук, президентом обрано В.Вернадського
9. 1945 В Аусбурзі засновано Українську Вільну Академію Наук (УВАН)
10. 1838 Нар. Іван Нечуй-Левицький, письменник
11. 1863 Нар. О.Кобилянська, письменниця
12. 1778 Нар. Григорій Квітка-Основ'яненко, письменник
13. 1859 Нар. Кость Левицький, громадський діяч
14. 1899 Нар. Григорій Косинка, письменник (розстріляний 17.12.1934 р.)

Грудень

1. 6 грудня 1913 нар. **Микола Михайлович Амосов** – видатний український кардіохірург і вчений. засновник і директор Київського інституту серцево-судинної хірургії, фундатор школи біологічної та медичної кібернетики
2. 22 (11 за ст. ст.) грудня 1744 у с.Янівка Чернігівської губернії нар. **Данііл Самойлович** – засновник епідеміології в Російській імперії, який першим довів можливість щеплення проти чуми і очолював боротьбу з епідеміями чуми в Україні та Росії; фундатор першого на Україні наукового медичного товариства
3. 1883 Нар. Микола Хвильовий, письменник
4. 1991 Всеукраїнський референдум підтвердив Акт про незалежність України
5. 1722 Нар. Григорій Сковорода, просвітитель-гуманіст, філософ і поет
6. 1868 У Львові засновано товариство “Просвіта”
7. 1948 ООН прийняла Декларацію прав людини. День прав людини
8. 1704 Катерина II ліквідувала Гетьманщину в Україні
9. 1866 Нар. Дмитро Заболотний, мікробіолог
10. 1616 Вийшов з друку “Часослов” - перша друкована книга в Києві

Січень

1. 1909 Нар. Степан Бандера
2. 1649 Триумфальний в'їзд гетьмана Богдана Хмельницького в Київ після перемоги над поляками
3. 1919 Ухвала Української Національної Ради про злуку ЗУНР і УНР
4. 1918 Франція і Великобританія визнали УНР як незалежну державу
5. 1918 Випущено перші українські банкноти
6. 1595 Нар. Богдан Хмельницький
7. 1846 Т.Шевченко написав “Заповіт”
8. 1846 Засновано Кирило-Мефодіївське братство у Києві
9. 1898 Нар. Володимир Сосюра, поет

10. 1838 Нар. Василь Стус, поет
11. 1805 Відкриття Харківського університету
12. 1921 Відкриття Українського Вільного університету у Відні
13. 1654 Переяславська Рада прийняла рішення про українсько-московський союз, що поклало початок поневолення України
14. 1803 Помер останній обраний гетьман України Кирило Розумовський
15. 1919 Всенародні збори в Хусті ухвалили приєднання Закарпаття до УНР
16. 1918 Проголошення IV Універсалом Центральної Ради Самостійної УНР
17. 1919 Проголошення Злуки всіх українських земель в єдиній державі
18. 1839 Нар. Павло Чубинський, поет, етнограф, автор текстур українського гімну “Ще не вмерла Україна”
19. 1891 Нар. Павло Тичина, поет, академік
29. 1918 Бій під Крутами Студентського куреня з переважаючими силами більшовицьких військ

Лютий

1. 27 (15 за ст.ст.) лютого 1875 нар. **Володимир Петрович Філатов** – видатний офтальмолог, професор Одеського університету, директор Одеського експериментального інституту офтальмології
2. 1933 Організований комуністичним режимом геноцид проти українського народу досяг апогею. Протягом 1932 – 33 років від голоду та репресій в Україні загинуло біля 10 мільйонів осіб
3. 1106 Князь Володимир Мономах закінчив “Повчання” , перший дидактично-художній твір княжої Русі
4. 1648 Богдана Хмельницького обрано гетьманом України
5. 1918 Берестенський мир. Німеччина ,Австрія, Туречина та Болгарія визнали Україну самостійною державою
6. 1900 З ініціативи Миколи Міхновського засновано першу політичну партію в Україні - Револьюційна Українська партія – РУП
7. 1954 Президія Верховної Ради СРСР прийняла Указ про передачу Криму УРСР. Завершення формування сучасної території України
8. 1574 Вийшов львівський “Апостол”, перша друкована книжка в Україні
9. 1871 Нар. Леся Українка, поетеса і громадський діяч

Березень

1. 12 березня (28 лютого за ст. ст.) 1863 нар. **Володимир Іванович Вернадський** український філософ, природознавець, засновник геохімії, біогеохімії та радіогеології; перший президент Української Академії Наук
2. 1861 Скасовано кріпацтво в Російській імперії
3. 1573 Львові створено першу в Україні друкарню
4. 1814 Нар. Тарас Шевченко , світоч української нації
5. 1930 Судовий процес над 43-ма членами вигаданої сталіністами “Спілки визволення України ”
6. 1863 Нар. Володимир Вернадський, академік Перший президент АН України
7. 1822 У Київському театрі відбулася перша виставка українською мовою
8. 1939 Проголошено самостійність Карпатської України
9. 1775 Цариця Катерина узаконила кріпацтво в Україні
10. 1930 Нар. Ліна Костенко, поетеса
11. 1632 Нар. Іван Мазепа , гетьман України
12. 1654 Березневі статті Богдана Хмельницького з Московським урядом

Квітень

1. 6 квітня (25 березня за ст.ст.) 1836 на Полтавщині нар. знаменитий хірург **Микола Васильович Скліфосовський**
2. 26 (14 за ст.ст.) квітня 1834 у с. Татарівщина Чернігівської губ. нар. **Володимир Олексійович Бец** – анатом і гістолог, що досяг світового визнання, основоположник вчення про архітекtonіку кори головного мозку
3. 1918 Нар. Олесь Гончар, письменник
4. 1632 Створення Києво-Могилянської Академії (точна дата невідома)
5. 1947 Початок операції “ Вісла ” – насильницького переселення українців у Польщі
6. 1945 Конференція ООН прийняла свій статут. Україна – одна із членів-засновників ООН
7. 1840 Надруковано перше видання “ Кобзаря ” Т.Шевченка
8. 1890 Нар. Микола Зеров, письменник і літературознавець (загинув 3.11.1937 р.)
9. 1986 Чорнобильська катастрофа
10. 1918 Ухвала Конституції УНР. Першим президентом України обрано М.Грушевського.

Державний переворот гетьмана П.Скоропадського

11. 1918 Чорноморський флот підняв український прапор

Травень

1. 15 (3 за ст. ст.) травня 1845 в с.Іванівка Харківської губернії нар. **Ілля Ілліч Мечников** – видатний зоолог, ембріолог, імунолог, фізіолог та патолог
2. 25 (12 за ст. ст.) травня 1881 г. у м.Києві нар. **Олександр Олександрович Богомолець** – видатний медик, науковець в галузях патологічної фізіології, ендокринології, герантології; Президент Академії наук Української Радянської республіки.
3. 1945 День перемоги над гітлерівською Німеччиною
4. 1907 У Києві створено Українське Наукове Товариство
5. 1954 Україна стала членом ЮНЕСКО і МОП
6. 1865 В Одесі відкрито університет
7. 1871 Нар. Василь Стефаник, письменник
8. 1848 У Львові почала виходити перша українська газета “Зоря Галицька”
9. 1817 Нар. Микола Костомаров, видатний український історик
10. 1876 Нечуваний в історії культури “Емський указ” російського уряду про заборону української мови

Червень

1. [5 червня](#) (24 травня за ст. ст.) [1857](#) у с. [Максимівка Чернігівської губернії](#) нар. **Володимир Валеріанович Подвисоцький** – видатний патолог та бактеріолог, професор загальної патології в Києві, організатор та перший декан медичного факультету в Одеському університеті
2. 1771 Указ Сенату про переселення тисяч українських козаків до Азова
3. 1775 Російська цариця Катерина II зруйнувала Запорізьку Січ
4. 1941 Фашистська Німеччина розпочала війну проти СРСР
5. 1917 I Універсал Центральної Ради проголосив автономію України
6. 1996 Верховна Рада прийняла Конституції України – День Конституції
7. 1704 Гетьман Іван Мазепа об’єднав Право-і Лівобережну Україну

Липень

1. 1709 Битва під Полтавою
2. 1944 Заснування Української Головної Визвольної ради
3. 1917 II Універсал Центральної Ради проголосив взаємне визначення України і Росії
4. 1863 Валуєвський указ про заборону викладання українською мовою в школах

**Наказ про призначення заступників
завідувачів кафедр з виховної роботи**

З метою виконання Наказу МОЗ України за № 687 від 27.11.2008 р. «Про покращення виховної роботи у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, закладах післядипломної освіти, науково - дослідних установах і закладах охорони здоров'я» заступниками завідувачів кафедр з виховної роботи призначити:

I МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії:**

Матвейшину Тетяну Миколаївну – асистента;

Камишну Вікторію Анатоліївну - ст. викладача;

кафедри загальної гігієни та екології: Торгуна Вячеслава Петровича - доцента;

кафедри охорони здоров'я, соціальної медицини та лікарсько-трудової

експертизи: Петрихіна Валерія Петровича - ст. викладача;

кафедри патологічної фізіології: Ковальова Миколу Михайловича - доцента;

кафедри фармакології та медичної рецептури:

Самуру Ірину Борисівну – доцента;

кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб з доглядом за хворими: Олійника
Олександра Івановича - доцента;

кафедри внутрішніх хвороб 1: Бідзілю Петра Петровича - доцента;

кафедри внутрішніх хвороб 2: Заїку Ігоря Вітольдовича - асистента;

кафедри внутрішніх хвороб 3: Скляріву Наталію Павлівну – асистента;

кафедри фтизіатрії і пульмонології:

Растворова Олександра Анатолійовича - доцента;

кафедри загальної хірургії та догляду за хворими:

Капшитаря Олексія Олександровича - асистента;

кафедри онкології та онкохірургії: Каджояна Артема Валерійовича - асистента;

кафедри госпітальної хірургії: Охріменка Георгія Івановича - асистента;

кафедри урології, променевої діагностики і терапії:

Довбиша Михайла Афанасійовича - професора;

кафедри травматології та ортопедії:

Москалькова Олександра Петровича – доцента;

кафедри акушерства і гінекології: Ревенька Олександра Мойсейовича - асистента;

кафедри госпітальної педіатрії: Лебединець Олександр Миколаївну - асистента;

кафедри нервових хвороб: Кузнецова Антона Анатолійовича - асистента;

кафедри психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології, наркології та сексології: Хоміцького Миколу Євгеновича - асистента;

кафедри дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО: Резніченко Наталію Юріївну – доцента;

кафедри офтальмології: Безуглого Бориса Степановича - доцента;

кафедри медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та

реаніматології: Міренкова Костянтина Володимировича - доцента;

II МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедри гістології, цитології та ембріології:

Таврог Маріанну Львівну – ст. викладача;

кафедри нормальної фізіології: Сухомлінову Ірину Євгенівну - доцента;

кафедри мікробіології, вірусології та імунології:

Войтович Олександр Васильовича - асистента;

кафедри патологічної анатомії і судової медицини:

Баударбекову Меруерт Монтаївну - доцента;

кафедри пропедевтики дитячих хвороб: Шульгу Анатолія Олександровича – доцента;

кафедри факультетської педіатрії: Бессікало Тетяну Григорівну - асистента;

кафедри дитячої хірургії та анестезіології: Макарову Марину Олександрівну - доцента;

кафедри факультетської хірургії: Тугушева Алія Саїтовича - асистента;

кафедри інфекційних хвороб: Тютюнщикова Бориса Григоровича - асистента.

кафедри дитячих інфекційних хвороб: Сіліну Єлизавету Андріївну – асистента;

кафедри клінічної лабораторної діагностики: Євсєєву Людмилу Володимирівну – асистента.

III МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедри оториноларингології: Нікуліна Михайла Івановича - доцента;

кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології:

Маліцького Арсенія Анатолійовича - асистента;

кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології:

Ганчева Кирила Сергійовича - асистента;

кафедри загальної практики - сімейної медицини:

Лісову Оксану Олександрівну – асистента.

I ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедри біологічної хімії: Дячкова Михайла Вікторовича - асистента;

кафедри аналітичної хімії: *Нагорну Наталю Олександрівну – асистента;*

кафедри технології ліків: Курінного Антона Валерійовича – ст. викладача;

кафедри фармацевтичної хімії: Скорина Дмитра Юрійовича - асистента;

кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства: Демченко Валерія Олеговича - асистента;

кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології:

Главацького Олександра Миколайовича - асистента;

кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій:

Риженка Віктора Павловича - асистента.

II ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедри фізколоїдної хімії: Щербак Марину Олексіївну – асистента;

кафедри фармакогнозії, фармакології та ботаніки:

Мазуліна Георгія Владиленовича - асистента;

кафедри органічної і біоорганічної хімії: Кандибєя Костянтина Івановича – доцента;

I МІЖНАРОДНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедри культурології та українознавства:

Вещикову Олену Сергіївну – викладача;

кафедри медичної фізики, біофізики та вищої математики:

Кожан Олену Євгеніївну - викладача;

кафедри мовної підготовки: Агіну Олену Іванівну - викладача;

кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз. виховання і здоров'я:

Сазанову Інну Олексіївну – ст. викладача.

II МІЖНАРОДНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедри медбіології, паразитології та генетики: Попович Алісу Петрівну – доцента;

кафедри іноземних мов: Хабарову Олену Олегівну - викладача;

кафедри токсикологічної і неорганічної хімії:

Куліша Сергія Миколайовича - доцента;

кафедри суспільних дисциплін: Спицю Наталю Валеріївну - доцента.

ФАКУЛЬТЕТ ІІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

кафедри сімейної медицини, терапії та кардіології ФПО:

Качана Ігоря Сергійовича - асистента;

кафедри фармакогнозії, фармхімії і технології ліків:

Бігдана Олексія Антоновича – асистента;

кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та УЕФ:

Стеця Романа Віталійовича - асистента;

кафедри дитячих хвороб: Корнієнка Григорія Васильовича - асистента;

кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО:

Нікіфорова Олега Анатолійовича – доцента;

кафедри хірургії та анестезіології ФПО: Ярешко Нелю Олександрівну – доцента.

В.о. ректора університету

М.О. Авраменко

УЗГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної

та навчальної роботи

С.А. Моргунцова

В.о. начальника юридичного відділу

О.П. Каплій

Голова первинної профспілкової організації

О.І.Панасенко

Голова ради з гуманітарної освіти та

виховної роботи

П.О. Бідзіля

Декан I медичного факультету

В.М. Компанієць

В.о. декана II медичного факультету

О.І. Потоцька

Декан III медичного факультету

М.А. Шишкін

В.о. декана I фармацевтичного факультету

Л.Г. Черковська

Декан II фармацевтичного факультету

О.Р. Пряхін

Декан I міжнародного факультету

Д.І. Дочинець

В.о. декана II міжнародного факультету

А.І. Авраменко

Декан факультету післядипломної освіти

Ю.Ю. Рябокони

Наказ про проведення виховної роботи у гуртожитках

Для проведення виховної роботи серед студентів та лікарів – інтернів Запорізького державного медичного університету, які проживають у гуртожитках, відповідно до Положення про Раду з гуманітарної освіти і виховної роботи ЗДМУ

НАКАЗУЮ :

1.Закріпити за кафедрами I, II та III медичних, I та II фармацевтичних, I та II міжнародних факультетів та факультету післядипломної освіти наступні кімнати у гуртожитках:

Гурт. №	№ п. п	№ фак	I МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ	№ кімнат
1	1	1	анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії	11й поверх: блоки82-90 12й поверх: блоки 91-99
3	2	2	загальної гігієни та екології	к. 322 – 338
	3	3	охорони здоров'я, соціальної медицини та лікарсько-трудової експертизи	в.Добролюбова,22 блок 8 (к.8.1-8.9), блок 14 (к.14.1-14.9), блок 16 (к.16.1-16.8)
1	4	4	патологічної фізіології	9й поверх: блоки 69 – 72 10й поверх: блоки 73 - 81
2	5	5	фармакології та медичної рецептури	к. 2 – 16
1	6	6	пропедевтики внутрішніх хвороб з доглядом за хворими	9й поверх: блоки 64-68 8й поверх: 59-63
5	7	7	внутрішніх хвороб 1	к. 189-205
5	8	8	внутрішніх хвороб 2	к. 206-221
5	9	9	внутрішніх хвороб 3	к. 222 – 237

	10	10	фтизіатрії і пульмонології	в.Добролюбова, 25 к.303-309; 311-317
2	11	11	загальної хірургії та догляду за хворими	к. 17-32
	12	12	онкології та онкохірургії	в.Добролюбова, 25 к.318-331; 333-338,340
5	13	13	госпітальної хірургії	к.238-257; 260-261
2	14	14	урології, променевої діагностики і терапії	к. 48-59
2	15	15	травматології та ортопедії	к. 33-47
2	16	16	акушерства і гінекології	к.60-76
2	17	17	госпітальної педіатрії	к.77-88
2	18	18	нервових хвороб	к. 89-103.
3	19	19	психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології , наркології та сексології	к. 501-512
	20	20	дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО	в.Добролюбова, 22 блок 12 (к.1-9) блок 14 (к.1-9)
	21	21	Офтальмології	в.Добролюбова, 22 блок 16 (к.1-9) блок 23 (к.1,2,5-8)
	22	22	медицини катастроф, військової медицини, анестезіології та реаніматології	в.Добролюбова, 22 блок 2 (к.2.1-2.9) блок 4 (к.4.1-4.9) блок 6 (к.6.1-6.9)
II МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ				
2	23	1	гістології, цитології та ембріології	к. 126-140
2	24	2	нормальної фізіології	к. 147-161; 162а; 164а
5	25	3	мікробіології, вірусології та імунології	к. 129-136; 178-179;

				181-188
5	26	4	патологічної анатомії і судової медицини	к. 153-167; 169; 174-175
3	27	5	пропедевтики дитячих хвороб	к. 401-419
3	28	6	факультетської педіатрії	к.420-438
3	29	7	дитячої хірургії та анестезіології	к.100-117
3	30	8	факультетської хірургії	к.118-126; 301-304
3	31	9	інфекційних хвороб	к.305-321
	32	10	дитячих інфекційних хвороб	в. Добролюбова, 22 блок 10 (к.1-9) блок 25 (к.1,4,5)
	33	11	Клінічної лабораторної діагностики	в.Добролюбова, 25 к. 333-338; 340
III МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ				
2	34	1	терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології	к. 162-184
2	35	2	пропедевтичної та хірургічної стоматології	к. 104-125
	36	3	Оториноларингології	в.Добролюбова, 25 к. 214-215; 218-226;
	37	4	загальної практики – сімейної медицини	в.40 років Радянської України,43а к.51-55, 57, 59, 60, 61, 63, 65, 62а, 66, 67, 69, 71-75
I ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ				
5	38	1	біохімії та лабораторної діагностики	к.8,14,28,67,79,89,91,113, 115-118
5	39	2	аналітичної хімії	к. 4,61,65,68,80,84,90,92, 93,121,122
5	40	3	технології ліків	к. 3,10,11,17,18,31,66,69, 78, 87,99,126,127,258,259

5	41	4	фармацевтичної хімії	к. 1,2,6,7,15,58,60,74,88, 105,110,119,120
5	42	5	управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства	к. 13,30,37,39,40,42,43, 46, 55,71,85,104
5	43	6	клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології	к. 25,26,27,44,47,48,50, 54, 62,63,64,83,100,109
5	44	7	медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій	к. 19,22,29,32,34,35,38, 45,70,75,94,95,98
II ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ				
5	45	1	фізколоїдної хімії	к. 51,52,72,81,82,114,123, 124,125
5	46	2	фармакогнозії, фармакології та ботаніки	к. 23,24,49,53,73,101, 102,103,106,107
5	47	3	органічної і біоорганічної хімії	к. 12,33,36,56,57,76,77, 96,97
I МІЖНАРОДНИЙ ФАКУЛЬТЕТ				
1	48	1	культурології та українознавства	6й поверх: блоки 37-45, 44а,45а
1	49	2	медичної фізики, біофізики та вищої математики	7й поверх: блоки 46-54; 8й поверх: блоки 55-58
4	50	3	мовної підготовки	всі кімнати гуртожитку
	51	4	фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз. виховання і здоров'я	в.Гастелло, 46 к. 420-433
II МІЖНАРОДНИЙ ФАКУЛЬТЕТ				
1	52	1	медбіології, паразитології та генетики	5й поверх: блоки 28-36; 35а,36а
1	53	2	іноземних мов	3й поверх: блоки 10-18; 4й поверх: блоки 19-27, 26а, 27а
5	54	3	токсикологічної і неорганічної хімії	к. 5,9,16,20,21,41,59,86, 108,111,112,128

5	55	4	суспільних дисциплін	к. 168,170-173,176,177,180
ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ				
3	56	1	сімейної медицини і терапії	к. 513-525
	57	2	фармакогнозії, фармхімії і технології ліків	в. Добролюбова, 22 блок 26 (к.1-8), блок 27 (к.1-8)
3	58	3	клінічної фармації, фармакотерапії та УЕФ	к. 526-538
5	59	4	дитячих хвороб	к. 137-152
	60	5	акушерства, гінекології та репродуктивної медицини ФПО	в. Гастелло, 46 к. 42-58; 301-320
	61	6	Хірургії та анестезіології ФПО	в. Гастелло, 46 к. 321-327; 411-419

2.Завідуючим кафедрами скласти графік відвідування кімнат у гуртожитках двічі на місяць та взяти під контроль їх виконання.

Ректор Запорізького державного
медичного університету
професор

Ю.М.Колесник

УЗГОДЖЕНО

Перший проректор

М.О. Авраменко

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

С.А. Моргунцова

Начальник юридичного відділу

Н.П. Захаревська

Голова первинної профспілкової організації	О.І.Панасенко
Голова ради з гуманітарної освіти та виховної роботи	П.О. Бідзіля
Декан I медичного факультету	В.М. Компанієць
Декан II медичного факультету	Ю.Ф. Полковніков
Декан III медичного факультету	М.А. Шишкін
Декан I фармацевтичного факультету	О.А. Кремзер
Декан II фармацевтичного факультету	О.Р. Пряхін
Декан I міжнародного факультету	Д.І. Дочинець
Декан II міжнародного факультету	І.В. Мельник
Декан факультету післядипломної освіти	Ю.Ю. Рябоконь

СПИСОК ТЕЛЕФОНІВ

членів Ради з виховної роботи та гуманітарної освіти

Бідзіля П.О. – **голова** Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи, кандидат історичних наук, доцент - тел. 233-30-54

Спиця Н.В. – **секретар** Ради з гуманітарної освіти і виховної роботи, кандидат філософських наук, доцент - тел. 233-30-54

Авраменко А. І. – **заступник декана з виховної роботи міжнародного факультету**; тел. 34-34-92

Алексеев О.Г. – провідний спеціаліст юридичного відділу; тел. 34-74-12

Богуславська Л.Ф. – старший викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян; тел. 233-20-02

Варакута О.А. – асистент пропедевтичної та хірургічної стоматології;

Ганошенко Ю.А. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри культурології та українознавства; тел. 34-31-51

Гейченко К.І. – кандидат філологічних наук, доцент, зав. кафедри мовної підготовки іноземних громадян; тел. 233-20-02

Єфіменко С.О. – керівник підрозділу з організації виховної роботи студентів; моб. 0951233181

Жадько В.А. – доктор філософських наук, професор кафедри суспільних дисциплін; тел. 233-30-54

Дідик С.С. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін; тел. 233-30-54

Кандибей К.І. – кандидат фармацевтичних наук, доцент, **заступник декана з виховної роботи фармацевтичного факультету**; тел. 34-85-83

Кравченко В.І. – кандидат медичних наук, доцент, **заступник декана з виховної роботи медичного факультету**; тел. 99-55-84

Куліш С.М. – кандидат фармацевтичних наук, заступник голови профкому медичного університету; тел. 233-50-95

Малахова С.Н. – кандидат медичних наук, асистент кафедри фізичної реабілітації та спортивної медицини з курсом фізичного виховання і здоров'я; тел. 34-37-51

Ткачов О.Ю. – голова профбюро медичного факультету

Пономаренко О.В. – заст. директора бібліотеки ЗДМУ тел. 233-60-08

Сепетий Д.П. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін; тел. 233-30-54

Тітєвська Т.В. – старший викладач кафедри іноземних мов; тел. 233-33-45

Тимошенко М.І. – голова профбюро фармацевтичного факультету. тел. 233-50-95